

Vlaams
Parlement

vergadering **C109**
zittingsjaar 2020-2021

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs

van 14 januari 2021

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de aanwending van onderwijsmiddelen voor functies in andere beleidsdomeinen – 1144 (2020-2021)	3
VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de geletterdheid bij kleuters – 1168 (2020-2021)	6
VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het lerarentekort – 1169 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de knipperlichtennota om het lerarentekort op te vangen – 1175 (2020-2021)	14
VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de impact van het systeem van dubbele contingentering – 1188 (2020-2021)	27
VRAAG OM UITLEG van Kim De Witte aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de toename van het aantal bijlessen in het onderwijs – 1207 (2020-2021)	32
VRAAG OM UITLEG van Jo Brouns aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over gepersonaliseerd leren door het gebruik van learning analytics – 1256 (2020-2021)	40
VRAAG OM UITLEG van Jo Brouns aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de criteria en de uiterlijke datum van goedkeuring van de schoolprogrammatie voor het volgende schooljaar – 1258 (2020-2021)	45

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de aanwending van onderwijsmiddelen voor functies in andere beleidsdomeinen – 1144 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Loes Vandromme

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, wat in de titel van mijn vraag staat, is niet onbelangrijk: de aanwending van onderwijsmiddelen voor functies in andere beleidsdomeinen. Ze gaat dus wel degelijk over middelen bedoeld voor Onderwijs die in andere beleidsdomeinen dan Onderwijs worden ingezet.

Scholen ontvangen, zoals u weet, collega's, zowel punten als uren van de overheid – van de belastingbetaler – om hun personeel aan te stellen. De overheid legt voor het onderwijs ook een prestatiestelsel vast. Eenzelfde of een gelijkaardige functie binnen Onderwijs of Welzijn, kan in de verschillende sectoren onder een ander prestatiestelsel vallen. Voor een technisch-adviseur-coördinator, een zogenaamde TAC, geldt in het gewoon secundair onderwijs dat het schoolbestuur bevoegd is voor de prestatieregeling. In het buitengewoon secundair onderwijs legt de overheid dan weer een prestatie op van minimaal 30 en maximaal 33 lesuren van 50 minuten in een voltijdse functie. En binnen Welzijn kan er voor een gelijkaardige functie, niet noodzakelijk eenzelfde, maar een gelijkaardige functie, dan weer een ander prestatiestelsel zijn.

In het buitengewoon secundair onderwijs (bso) spelen verschillende zorginstellingen momenteel met de intentie om over te schakelen op een geïntegreerde werking tussen de zorg en het onderwijs. Die geïntegreerde werking of het naadloos op elkaar laten aansluiten, ik denk dat we dat wel kunnen toejuichen, om die werking op elkaar af te stemmen, maar wat hier gebeurt, gaat verder: eenzelfde personeelslid op punten van Onderwijs werkt ook in en voor een zorgvoorziening, soms zelfs volledig.

Dit levert enkele zorgen op bij het onderwijspersoneel, dat zich vragen stelt bij de personeelsinzet ten aanzien van de school. Die punten worden gegenereerd door de school, omdat we ervan uitgaan dat er in die school ook wel zaken te vervullen zijn in die functie. Leerkrachten rekenen erop dat die functies een aantal zaken opnemen, maar blijkbaar gaat dat personeelslid dan elders werken en worden een aantal van die taken dan verdeeld onder het personeel.

Zo stellen sommige scholen een vacature TAC onderwijs/logistiek directeur zorginstelling open, de twee samen dus, maar wel volledig op kredieten van Onderwijs, in plaats van enkel een TAC binnen Onderwijs. Hierdoor kan de zorginstelling gebruikmaken van de middelen van Onderwijs om een logistiek directeur aan te werven in de zorginstelling. Bijkomend zal de persoon in kwestie zich niet alleen moeten focussen op het invullen van die TAC-functie, waar op basis van de gegenereerde punten toch voldoende werk in is, zeker in coronatijden, maar ook op de taken buiten het onderwijs.

Vindt u het inzetten van onderwijspersoneel in een welzijnsvoorziening in het licht van een samenwerking een wenselijke evolutie?

Kan een inrichtende macht middelen gegenereerd in het onderwijs, onder andere punten TAC – want daar ging het uiteindelijk over –, overbrengen naar een voorziening van een ander beleidsdomein, zoals Welzijn?

Op welke locatie zal de TAC of de logistiek medewerker tewerkgesteld worden, als men dus die middelen overhevelt – als dat al zou kunnen? Het ene deel van de functie zal dan een tewerkstelling op de school beogen, het andere deel in de zorginstelling; kan dat op die manier?

Op welke manier kan aan de school en het personeel in de school gegarandeerd worden dat de ondersteuning, indien het een ambt in punten betreft die de school genereert, ook aan haar toekomt?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Een inrichtende macht heeft onder bepaalde voorwaarden recht op omkadering om in een of meer onderwijsinstellingen onderwijs in te richten. Die omkadering is altijd bedoeld om personeelsleden aan te stellen in een onderwijsinstelling. Die omkadering kan onder bepaalde voorwaarden overgeheveld worden naar een andere onderwijsinstelling binnen dezelfde inrichtende macht, maar ook naar een andere inrichtende macht.

Een overheveling van omkaderingsmiddelen naar een instelling buiten Onderwijs is daarbij niet voorzien. Ik denk dat dat ook niet wenselijk is. Vanuit de begroting, vanuit de regering en het parlement kennen we die middelen nu eenmaal toe om onderwijs te organiseren voor de leerlingen van onze scholen. Het is dan ook evident dat die daarvoor gebruikt worden.

De personeelsleden die met die omkadering in een onderwijsinstelling worden aangesteld, werken ook steeds in en voor die instelling. Onder bepaalde omstandigheden kan die inzetbaarheid ruimer zijn en kan een personeelslid in of voor een andere instelling prestaties verrichten, ook als die instelling tot een andere inrichtende macht behoort. Ik denk daarbij aan de scholengemeenschap of aan het ondersteuningsnetwerk. Maar ook in die situaties is de inzetbaarheid van onderwijspersoneel altijd beperkt tot onderwijsinstellingen. Dat is trouwens zo vastgelegd in de decreten Rechtspositie. Die decreten bevatten daarenboven ook een bepaling die verbiedt dat een personeelslid door zijn inrichtende macht ter beschikking wordt gesteld aan derden, wat ervoor moet zorgen dat een personeelslid door zijn inrichtende macht niet kan worden ingeschakeld om prestaties te verrichten buiten Onderwijs. Dat is de theorie.

Ik weet natuurlijk dat er in het buitengewoon onderwijs in de praktijk inderdaad dikwijls een samenwerking is tussen Onderwijs en Welzijn. Die samenwerking is intensief als er daadwerkelijk ook voorzieningen van beide domeinen op eenzelfde campus liggen en waar kinderen en jongeren dus nagenoeg permanent verblijven. Die samenwerking en expertisedeling kunnen we volgens mij ook alleen maar toejuichen, omdat de kinderen en jongeren op die manier maximaal ondersteund worden in hun leef- en leersituatie. Die samenwerking moet dan natuurlijk geregeld zijn of worden binnen de regels die voor elk domein gelden.

Dit maakt deel uit van een ruimere discussie, die toch wel al een eind aansleept, over de vraag of onderwijsmiddelen prioritair ingezet worden waarvoor ze bedoeld zijn, met name in de school en in de klas. Om klaarheid te scheppen in die discussie, heb ik een nulmeting opgezet om na te gaan of en hoeveel mensen en middelen van de scholen naar tussenstructuren, de koepels, onderwijsnetten, inrichtende machten of andere externen vloeien. Daar is al heel lang discussie over, ongetwijfeld soms waarheid en soms dictum, en we willen dat uitklaren. Er loopt een oproep tot gunning van dit onderzoek tot begin volgende maand. Daarna kan die nulmeting van start gaan en hopelijk wordt dan duidelijk waar die onderwijsmiddelen effectief worden ingezet en in welke gevallen dat effectief buiten de eigenlijke onderwijsinstellingen is.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Dank u wel, minister, voor uw zeer duidelijke antwoord. Het komt erop neer – en corrigeer me als ik het fout genoteerd zou hebben – dat dit middelen zijn die door Onderwijs worden gegenereerd en dus in en voor de onderwijsinstelling moeten worden gebruikt. Dat wil zeggen: zowel de plaats van de tewerkstelling als het doel waarvoor ze gebruikt worden. 'Onderwijsinstelling' is dus ook werkelijk 'onderwijsinstelling'. Ik denk dat dat belangrijk is, collega's.

Eén, regelmatig hebben we hier debatten over de vraag of er voldoende middelen zijn voor omkadering. Ik hoor partijen daar regelmatig voor pleiten, voor meer ondersteuning. Dit gaat over punten. Als die ondersteuning er dan is, dan zou het zeer raar zijn als die ondersteuning dan aan derden gegeven zou worden buiten het onderwijs, want dat zou dan eigenlijk betekenen dat die ondersteuning niet nodig zou zijn. Dat zou een zeer raar signaal zijn vanuit het onderwijs.

Twee, ik hoor u zeggen dat die samenwerking uiteraard kan, als die op eenzelfde campus ligt, maar dan is het wel ieder vanuit zijn domein. Samenwerken en vergaderen is natuurlijk iets anders. Dat moet ook blijven bestaan, collega's.

Drie, minister, u haalt inderdaad die nulmeting aan. Ik denk dat dat belangrijk is. Ik wil er toch ook toe oproepen dat we, als dat eenmaal gegund wordt, heel goed kijken naar die samenwerkingen. Ik heb ondertussen al vormen van samenwerkingsakkoorden mogen inkijken waarbij men vrijwillig middelen afstaat aan een andere instantie, omdat daar een return tegenover staat. Die documenten zijn echter zodanig gelijklopend dat je moeilijk kunt zeggen dat het om een individueel onderhandeld contract gaat, om individuele vrijheid, maar eerder om een zekere vorm van collectieve afstand.

Dat onderzoek is zeker belangrijk. Als N-VA hebben we er altijd voor gepleit om de middelen in te zetten in de klas en in de school. Dat staat ook zo in het regeerakkoord. De vraag is of de verificatie hier ook een rol in kan spelen. We hebben de personeelsaanstellingen. Men kijkt wat men doet, in welke functie, waar en wat de functieomschrijving is, maar in welke mate kan de verificatie dit ook daadwerkelijk nagaan? Dat zou ook nog een interessante oefening kunnen zijn.

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Minister, ik deel natuurlijk de bekommernis dat middelen die voor Onderwijs bestemd zijn, maximaal in het onderwijs worden ingezet, zeker in deze tijden. Tegelijkertijd denk ik dat een modern en flexibel humanresourcesbeleid geen evidentie is in het onderwijs van vandaag. We maken ons inderdaad vaak collectief zorgen over de ondersteuning van scholen en hun beleidsvoerend vermogen en er is inderdaad vaak een gebrek aan capaciteit en expertise in die ondersteunende functies. Dan denk ik wel dat het geen overbodige luxe is om te durven na te denken over het delen van personeel tussen andere overheden. Als we iets geleerd hebben uit de coronacrisis, dan is het dat het niet evident is om preventieadviseurs te vinden voor het onderwijs. Op dat vlak dus toch het pleidooi, minister, om de nodige flexibiliteit aan de dag te leggen en om na te gaan, zeker inzake ondersteunende functies in het onderwijs, of er meer flexibele kaders mogelijk zijn dan vandaag voor het delen van personeel. Bent u ertoe bereid dat te bekijken, in de mate waarin dat vandaag niet zou kunnen?

Loes Vandromme (CD&V): Om even aan te vullen: in de commissie van 23 januari had ik al een vraag gesteld rond kinderverzorgers die eventueel gedeeld kunnen worden. Zij zijn vaak zowel in de buitenschoolse opvang tewerkgesteld als in een onderwijscontext en ervaren soms wel eens een probleem inzake het verschil in statuten. Het zou misschien een goed idee zijn om na te denken over geïntegreerde ambten, functies of personeelsstatuten, waarbij het meer vanzelfsprekend is en gefaciliteerd kan worden om personeel zowel voor onderwijs- als welzijnstaken in te zetten.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Vooraleer we nog verder kraantjes gaan opdraaien, denk ik dat we eerst moeten kijken welke kraantjes al aan het lopen zijn. Ik wil dus die nulmeting en de resultaten daarvan afwachten om vervolgens te gaan kijken naar verdere congruenties. Als je, met de beste bedoelingen uiteraard, kraantjes opendraait en mogelijkheden creëert om aan te werven binnen het ene domein, maar ook functies uit te oefenen binnen het andere domein, dan moet je natuurlijk eerst kijken hoe eventuele misbruiken, als die er zouden zijn, geregeld kunnen worden. Ik wil dus nog niet vooruitlopen en in eerste instantie nagaan wat die nulmeting ons oplevert en hoe we daar vervolgens mee aan de slag gaan. Ik sluit absoluut niet uit dat er al wat congruenties en samenwerkingsverbanden zijn, maar laat ons er dan ook voor zorgen dat er daaromtrent duidelijke reglementaire afspraken worden gemaakt.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Bedankt voor uw antwoord en vooral ook voor de duidelijkheid, minister.

Eén, nu kan het niet. Dat is duidelijk en het is niet onbelangrijk om dat mee te geven.

Twee, we brengen het in het kaart, via een nulmeting. We moeten het juist in kaart brengen. Mijn oproep is, als het gegund wordt en u verder samenzit, om te kijken naar iets wat nog in de grijze zone zit van samenwerkingen, maar waarvan je eigenlijk kunt vaststellen dat het niet meer in de klas of in de school is – want daarover gaat het.

Mijn vraag ging heel specifiek niet over expertisedelen. Ik snap collega Brouns wel wat die preventieadviseurs en die expertisedeling betreft, want dat moet absoluut kunnen. Het gaat mij erover – en ik stel het nu heel extreem voor – dat een TAC van een school eigenlijk de bouwwerken gaat begeleiden van een welzijnsvoorziening binnen eenzelfde inrichtende macht. Dan zijn we niet meer bezig met onderwijs. Dat is een andere taak.

Als ik denk aan de opmerking van mevrouw Vandromme over de kinderverzorgers: ik denk dat we nu al soms problemen hebben binnen Onderwijs. Denk maar aan de statuten die er zijn binnen het gewoon en het buitengewoon onderwijs, aan prestatiestelsels die we daar hebben. Daar zijn er al verschillen. Ik denk dat we eerst daarnaar moeten kijken.

Maar ik wil afsluiten met de oproep dat we ervoor moeten zorgen – en ik denk dat dat een bekommernis is van iedereen – dat we de onderwijsmiddelen die we vandaag ter beschikking hebben, maximaal naar Onderwijs laten gaan. Ik denk dat we daar meer dan genoeg uitdagingen hebben en handen, mensen en middelen kunnen gebruiken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de geletterdheid bij kleuters – 1168 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Jan Laeremans

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): 'Hoe goed kon uw kind eenvoudige lees- en rekentaken uitvoeren bij de start van het lager onderwijs?' Die vraag kregen ouders voorgeschoteld voor het TIMSS-onderzoek (Trends in International Mathematics and Science Study). 49 procent van de ouders zegt dat hun kroost bij het begin van de lagere school niet goed letters kon herkennen, hun naam schrijven of zelfstandig kon tellen. Volgens 44 procent van de ouders ging dat behoorlijk goed, bij 7 procent zeer goed. Ook directeurs van het lager onderwijs kregen die vraag. Slechts 2 procent van hen antwoordt dat er meer dan 75 procent van de leerlingen in het eerste leerjaar een goede basis hebben qua geletterdheid, zo zegt professor onderwijswetenschappen en TIMSS-auteur Peter Van Petegem. 18 procent zegt dat minder dan een kwart een goede basis heeft. Kleuters in andere Europese landen scoren beter.

Die bedenkelijke geletterdheid bij kleuters is niet de oorzaak van de niveaudaling bij 10-jarigen voor wiskunde en wetenschappen, geeft men uitdrukkelijk mee. En bovendien gaat het om impressies van ouders en directies, niet om metingen.

Onderzoekers geven aan dat het belangrijk is dat de pedagogiek van de kleuterschool de klemtoon op speelse, informele leermomenten blijft leggen. Een brede kijk op wat leren is in de kleuterschool moet het uitgangspunt blijven. Als je in de kleuterschool te veel nadruk gaat leggen op het cognitieve aspect en minder tijd besteedt aan sociale zaken zoals welbevinden, nieuwsgierigheid en doorzettingsvermogen, dan heeft dat vaak te maken met een veel te enge kijk op wat leren is in de kleuterschool. Dat zegt Michel Vandebroek, hoofddocent gezinspedagogiek en expert kleuteronderwijs aan de UGent. We denken nog te vaak dat leren iets is dat afgeknipt moet worden van de zorgtaak in een kleuterschool. Maar dat is zeker voor de jonge kleuters niet zo. De beste gesprekken waar kinderen iets uit leren, gebeuren bijvoorbeeld wanneer de juf met het kind naar toilet gaat. In de kinderopvang zien we dat er te weinig aandacht is voor het leren, in het kleuteronderwijs te weinig aandacht voor zorg. Er liggen dus ook kansen in een pedagogisch concept vanaf het moment dat kinderen geboren zijn tot ze 5 jaar worden, waarbij aandacht gaat naar hoe we geleidelijk van zorg naar wat meer leren overgaan.

Ten slotte wordt in het artikel gepleit voor verdere professionalisering van kleuterleerkrachten om kansen tot ontluikende geletterdheid en gecijferdheid maximaal te benutten.

Wat zijn uw bevindingen bij deze impressies van ouders en directies?

Bent u ertoe bereid verder in te zetten op de professionalisering van kleuteronderwijzers?

Hoe gaat u de kleuteronderwijzers ondersteunen in het benutten van kansen om de ontluikende geletterdheid en gecijferdheid maximaal te ontwikkelen?

In het regeerakkoord lezen we: "Om meer handen in de klas te krijgen, leveren we een extra budgettaire inspanning om zowel de werkmiddelen als de omkadering van en in de scholen van het basisonderwijs stapsgewijs te laten groeien met als doel een kleiner aantal leerlingen per leerkracht. Dankzij meer ondersteuning willen we aan de toegenomen zorgnood in de klas voldoen. We zetten in op extra kinderverzorg(st)ers in het kleuteronderwijs." Welke stappen zijn er al ondernomen opdat we dit punt zouden kunnen realiseren?

In de beleids- en begrotingstoelichting (BBT) kunnen we lezen dat u samen met uw collega bevoegd voor het welzijn ook verder inzet op de warme transitie tussen thuiscontext, kinderopvang en kleuterschool, wat de kleuterparticipatie ten goede moet komen. Hoe gaat u naast het pedagogische concept waarvan sprake, verder werk maken van die warme transitie?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Uit het recentste TIMSS-onderzoek, dat van 2019, blijkt inderdaad dat de voorschoolse geletterdheid van onze Vlaamse kinderen relatief beperkt is, zeker in internationaal perspectief. Dat is niet zo nieuw, want dat wordt bevestigd door zowel de ouders en de schooldirecties als door eerder onderzoek, onder andere het PIRLS-onderzoek (Progress in International Reading Literacy Study) uit 2016. Die vaststellingen rond voorschoolse geletterdheid zijn toch een reden tot bezorgdheid en tot verhoogde aandacht voor ons kleuteronderwijs.

In eerste instantie moet een sterkere professionalisering van de kleuteronderwijzers een doelstelling zijn. Kleuteronderwijzers, schoolteams en zeker ook schoolleiders spelen een actieve rol in hun eigen professionalisering. We weten dat Vlaamse leraren in het algemeen weinig behoefte voelen aan professionalisering. Daarom is het belangrijk om in te zetten op het verhogen van een urgentiegevoel, het bewustzijn daaromtrent, dat dat een probleem is, en om hen te sensibiliseren en te inspireren via diverse bronnen en actoren. We moeten hun appetijt geven in professionalisering en in bijscholing. Dit doen we onder andere via het verspreiden van goede praktijkvoorbeelden via Klasse. Ook de onderwijsinspectie heeft een soort van inspiratiegids gemaakt, met daarin een aantal goede praktijkvoorbeelden rond kleuterparticipatie.

Twee, ook voor de schoolleiders beogen we professionalisering. We willen het onderwijskundig leiderschap versterken, want uiteindelijk zijn zij de inspirerende voorbeelden binnen het kleuteronderwijs. Daarbij hebben we aandacht voor collectieve leerprocessen.

We stimuleren ook de professionalisering van lerarenopleiders via gerichte projecten, zoals het project 'Kleine Kinderen, Grote Kansen'. Dat project werkt rond het omgaan met kinder- en kansarmoede in het Vlaams basisonderwijs en kreeg dit academiejaar opnieuw een vervolg. Onder meer de taalstimulering van jonge kinderen krijgt in dit vervolgproject bijzondere aandacht. Alle lerarenopleidingen kleuter- en lager onderwijs zijn betrokken bij dit project, evenals het werkveld zelf.

Ik wil deze regeerperiode ook inzetten op de inhoudelijke versterking van onze lerarenopleiding. Daarom lanceer ik binnenkort een oproep voor pilootprojecten. Het versterken van de vakinhoud en vakdidactiek bij leerkrachten schuiven we daarbij als belangrijk thema naar voren. Lerarenopleidingen zullen dankzij deze oproep de kans krijgen om innovatieve projecten op te zetten, in nauwe samenwerking met elkaar en met het werkveld. Hieraan wordt ook een wetenschappelijk luik gekoppeld. De bedoeling is expliciet om effecten te creëren op de werkvloer, om bruikbare resultaten te genereren. Een project met focus op geletterdheid en gecijferdheid in het kleuteronderwijs behoort zeker tot de mogelijkheden en kan op die manier, denk ik, een mooie ondersteuning bieden voor kleuteronderwijzers.

Ook de taalscreening bij het begin van de leerplicht kan vanaf het najaar 2021 een knipperlichtfunctie vervullen. Die screening is in de eerste plaats bedoeld om kinderen te detecteren die een lage taalvaardigheid Nederlands hebben. Als die taalscreening de kleuteronderwijzer dan aanzet om een bredere diagnose te stellen, dan kan de kleuteronderwijzer voor die kinderen het best ook kijken naar hoe het kind zich ontwikkelt op het vlak van de ontluikende geletterdheid. Vervolgens kan er dan in de brede taalstimulering voor gezorgd worden dat die kinderen extra stimulansen krijgen om hun mondelinge taalvaardigheid én ontluikende geletterdheid te ontwikkelen.

Daarnaast werk ik ook aan de ontwikkeling van nieuwe doelen voor het kleuteronderwijs. Daarbij zal veel aandacht gaan naar mondelinge interactie, want dat is net de basis van ontluikende geletterdheid. Die mondelinge interactie zorgt ervoor dat kleuters impliciet kennis verwerven van verhaalstructuren, taalfuncties en -

conventies. Het is ook de bedoeling om deze mondelinge interactie in de ontwikkelingsdoelen te laten opnemen als vorm van ondersteuning voor de kleuterleerkracht. Ik kan ook nog meegeven dat de nieuwe doelen concreter zullen worden geformuleerd en dat inzichten uit recent wetenschappelijk onderzoek hierin worden meegenomen, wat uiteindelijk ook zal resulteren in betere handvatten voor de leerkrachten.

Wat ik wil doen, en bezig ben te doen, is stapsgewijs de noden in ons basisonderwijs, ook het kleuteronderwijs, te lenigen. U hebt gevraagd wat er ter zake al is gebeurd. Ten eerste hebben we de werkingsmiddelen kleuteronderwijs gelijkgetrokken met het lager onderwijs. Dat is – ere wie ere toekomt – de verdienste van mijn voorganger. Daardoor wordt sinds begin vorig jaar een injectie gegeven aan de scholen van 71 miljoen euro, voor dat kleuteronderwijs.

Ten tweede versterken we sinds 1 september 2020 de leerlingenondersteuning in de klas via de punten zorg. Dat is een extra impuls van 23 miljoen euro, uitdrukkelijk bestemd voor ondersteuning in de school. Dat is een verhoging van 20 procent van de zorgveloppe van de scholen. Daarmee kunnen een vijfhonderdtal zorgcoördinatoren aangeworven worden.

Ten derde voorzien we in de begroting 2021 opnieuw in bijkomende middelen voor het basisonderwijs, zo'n 7,7 miljoen euro. Die investeringen komen in het schooljaar 2021-2022 op kruissnelheid. Op schooljaarbasis betekent dit opnieuw een investering van 23 miljoen euro, op kruissnelheid.

Tenslotte is er ook voor de taalintegratietrajecten in budgetten voorzien in de meerjarenbegroting. Voor het schooljaar 2021-2022 gaat het om 12 miljoen euro. De verdelingsmodaliteiten voor deze middelen worden momenteel uitgewerkt. Maar dat gaat dus in september dit jaar in.

Ik ben me ervan bewust dat de overgang naar de kleuterschool vanuit de thuissituatie of de kinderopvang voor jonge kleuters een heel ingrijpende gebeurtenis is. Inzetten op een warme transitie kan op verschillende niveaus, gaande van een piepmomentje voor instappers tot een geïntegreerde werking van de kinderopvang en de kleuterschool. Zo maken we de overgang heel zacht.

Er zijn een aantal initiatieven die vandaag al zo'n geïntegreerde werking van kinderopvang en kleuteronderwijs uitgebouwd hebben. Aan initiatiefnemers van dergelijke projecten wordt via een gemengde expertengroep van de administratie Onderwijs en Welzijn advies gegeven over de mogelijkheden binnen het huidige reglementaire kader van respectievelijk Onderwijs en Welzijn. Het thema van daarstraks komt in dezen dus al terug.

In de beleids- en begrotingstoelichting Welzijn van collega Wouter Beke is bovendien opgenomen dat er ruimte wordt geboden aan pioniers die willen inzetten op een doorgaande lijn tussen kinderopvang van baby's en peuters, onderwijs en buitenschoolse opvang. We gaan dat mee ondersteunen en er is ter zake een ambtelijke werkgroep opgericht, ter bevordering van een warme transitie tussen de thuiscontext, kinderopvang en kleuterschool. Als uit die projecten blijkt dat er reglementaire aanpassingen nodig zijn om een warme transitie verder te ondersteunen, dan gaan we dat uiteraard overwegen.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, bedankt voor uw antwoord. Ik denk dat we er over alle partijgrenzen heen akkoord mee gaan dat de investeringen die we doen in het kleuteronderwijs, maximaal moeten renderen. We moeten er alles aan doen om ervoor te zorgen dat kinderen bij het begin van hun schoolse carrière, en zelfs van in de kinderopvang, de grootste kansen krijgen. U haalt aan dat de

werkingsmiddelen gelijkgetrokken zijn, en daar zijn heel veel middelen voor uitgetrokken, maar persoonlijk vind ik dat kinderverzorgers het best hun eigen omkadering krijgen, waardoor ze ook vastbenoemd kunnen worden in die functies en hun carrière zo verder kunnen uitbouwen.

Twee, u had het over professionalisering – en ik denk dat we het er vanmorgen ook al over gehad hebben. We weten dat Vlamingen niet altijd het meest geïnteresseerd zijn in bijscholing, maar soms vraag ik mij af hoe het komt dat mensen binnen het onderwijs, mensen die dag in dag uit bezig zijn met onderwijs en leren, dat professionaliseren zelf niet opnemen. U zegt dat we hun wat meer appetijt moeten geven, maar persoonlijk denk ik dat we moeten zoeken naar manieren om hun tijd en ruimte te geven om zich bij te scholen. U verwees naar het project 'Kleine Kinderen, Grote Kansen'. Ik ben daar een grote believer van, omdat we daar zowel de kleuterscholen en basisscholen als de lerarenopleiding gaan verbinden. Er zijn heel mooie pilootprojecten en ik kijk uit naar de nieuwe pilootprojecten die opgestart zullen worden, maar wat ik heel belangrijk vind, is dat men op die manier het wetenschappelijk onderzoek binnen de lerarenopleiding heel dicht bij de werkvloer brengt. Ik houd daar zeker de vinger aan de pols.

Wat betreft de transitie, kijk ik ook heel sterk uit naar de samenwerking. Ik ben blij dat u de hand opneemt om in het pionierswerk dat er al is, te gaan zoeken naar goede voorbeelden en die te verspreiden.

Ik ben vooral benieuwd naar hoe u die professionalisering in het kleuteronderwijs ingang wilt doen vinden en hoe we ruimte en tijd kunnen geven aan onze kleuterleiders om dat op te nemen.

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Mevrouw Vandromme, bedankt voor de zeer interessante vraag en, minister, bedankt voor de antwoorden.

Ik sluit me zeker aan als u zegt dat we nood hebben aan goed geschoold personeel in de kleuterklassen. Kinderverzorgers zijn zeker nodig, zeker voor de allerkleinsten, maar in de latere jaren, de tweede en de derde kleuterklas, waar die primaire zorg toch minder groot is, hebben we vooral nood aan geschoolde kleuterleiders die effectief dingen bijbrengen. Dan is er natuurlijk ook nood aan die verdere professionalisering, want de kleuterklas is natuurlijk meer dan kinderopvang.

Ik heb het gevoel dat het ervaringsgericht leren ook hier de focus te hard gelegd heeft op het welbevinden van kleuters. Dat is uiteraard heel belangrijk, maar dat mag geen voorwaarde of doel zijn om te komen tot leren. Goed kleuteronderwijs heeft een geweldige emancipatorische kracht en dan is het belangrijk dat de lat heel hoog wordt gelegd, juist voor de meest kwetsbare leerlingen.

Nu, in de kleuterschool is er heel veel nood aan differentiatie. Ik heb een dochter van december en een dochter van februari. Als ik zie hoe hun ontwikkeling in de derde kleuterklas verschilt, dat is ongelooflijk. Dat is een jaar verschil, wat bij kleuters nog veel meer opvalt dan op latere leeftijd, later in de schoolloopbaan.

Het is heel goed dat de middelen voor het kleuteronderwijs gelijkgetrokken worden. Dat heeft minister Crevits gedaan en dat is heel goed, maar ik zou zelfs durven te zeggen dat we voor kleuteronderwijs misschien in meer middelen moeten voorzien dan voor het lager onderwijs, omdat we alles wat we in de allerjongsten investeren, later zeker en vast terugverdienen, conform de Heckmancurve. Misschien is dat dus het overwegen waard.

Ik sluit me bovendien aan bij mevrouw Vandromme. Het is heel belangrijk dat het taalbeleid op school heel sterk is, en dat begint in de kleuterklas, door dan al

normaal tegen kleuters te praten en moeilijke zinsconstructies en woorden te gebruiken, zodat kinderen hun woordenschat kunnen uitbreiden. Ik denk dat dat heel belangrijk is, een goed taalbeleid op school.

Dan had ik nog een opmerking voorbereid, omdat ik had verwacht dat de heer De Gucht zou beginnen over de verlaging van de leerplichtleeftijd, toch een beetje zijn stokpaardje. Ik wou dan toch eigenlijk aangeven dat het kleuteronderwijs in Nederland veel later begint, op 4 jaar in plaats van op 2,5 jaar, maar dat de resultaten van het kleuteronderwijs daar op cognitief vlak toch beter zijn. Een verlaging van de leerplichtleeftijd is dus geen oplossing voor dit probleem.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, dit is een belangrijke thematiek, en ik wil toch even terugverwijzen naar het TIMSS-onderzoek. Daaruit blijkt dat de Vlaamse kleuters heel veel naar school gaan en heel lang, drie jaar of meer, maar ook dat we daar eigenlijk vrij weinig rendement uit halen in vergelijking met andere landen, waar kleuters minder naar de kleuterschool gaan maar toch betere prestaties neerzetten.

Ik kan u aanraden om de tabellen 39 en 40 van naderbij te bekijken. Wat vandaag voorligt, zijn impressies. De extra investeringen die de minister heeft opgesomd, zijn niet min. Bij de taaltestontwikkeling gaan we niet naar impressies, maar naar een effectieve vaststelling. Dat zijn goede zaken.

Ik wil er toch op wijzen dat dit kleuteronderwijs is. Ik vind het echt belangrijk om dat te benadrukken. We moeten ernaar streven om het rendement van drie jaar kleuteronderwijs te doen stijgen, zodat we daar meer uit kunnen halen. De huidige verhouding spelend leren en lerend spelen is belangrijk, naast welbevinden en dergelijke, maar het is wel nog altijd spelend leren. Meer/minder schooltaalwoorden, ruimtelijke begrippen, schrijfdans, fijne en grove motoriek en ontwikkeling zijn belangrijke zaken. Naar aanleiding van het TIMSS-rapport en naast alle investeringen die u naar voren schuift, moeten we toch ook durven te kijken naar de oorzaak van het verschil tussen Vlaanderen en andere landen die het beter doen maar waar kinderen minder naar het kleuteronderwijs gaan. Dat intrigeert mij en dat moet zeker verder bekeken worden.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Ik wil voortborduren op wat de heer Daniëls zonet heeft gezegd over het spelend leren en het lerend spelen. In het artikel dat recent in de krant stond, was ook te lezen dat dat evenwicht gezocht zal moeten worden. Ik vind het belangrijk dat mevrouw Vandromme deze vraag stelt en deze discussie zal zeker en vast nog terugkomen en moet ook gevoerd worden. Er moet echter een evenwicht zijn tussen spelend leren en lerend spelen en niet het leren zoals het in de lagere school wordt ontplooid.

Er is veel wetenschappelijk onderzoek geweest en daartussen zit ook onderzoek over het biologische deel van het leren, dat erg onder druk staat. We mogen dat niet vergeten in de discussie die zich nu zal ontplooien naar aanleiding van de resultaten van het onderzoek. Daarmee wordt bedoeld dat er een samenwerking moet zijn tussen de zintuigen, het lichaam en het brein. In dat wetenschappelijk onderzoek wordt aangegeven dat die samenwerking zwakker is in de laatste jaren. Dat zou zich dan uiten in tragere rijping, voorschoolse vaardigheden, in leer- en gedragsproblematieken. Dit wordt benadrukt omdat men het evenwicht moet vinden.

Het is nog altijd kleuteronderwijs. De collega legt de nadruk op onderwijs, maar ik leg de nadruk op het feit dat het kleuters zijn. Het is door te spelen, door te

ontdekken, door allerlei zaken te doen met het lichaam, de geest en de zintuigen dat kinderen verbanden leggen en associaties maken. Door die bewegingen worden hun hersenen gestimuleerd, waardoor er zich een cognitief proces ontplooit. Beweging is dus een belangrijke noodzakelijke voorwaarde om de hersenverbindingen te stimuleren en de samenwerking tussen de hersenhelften te stimuleren. Het zijn die twee aspecten die functies zoals plannen, ordenen en probleemoplossend vermogen stimuleren bij kleuters.

Een gezonde, stimulerende cognitieve omgeving, waar ook uitdaging is op het vlak van beweging, is een noodzakelijke voorwaarde om te komen tot een goed aandachts- en concentratievermogen, tot een goede beheersing van de grove en fijne motoriek en tot een goede beheersing van de visuele en auditieve basisvoorwaarden om te kunnen komen tot lezen, rekenen en schrijven. Dat is volgens mij de taak en de eindfocus van de kleuterschool: niet dat kleuters al wat kunnen lezen en schrijven, maar wel dat ze voldoende voorbereid zijn en de basis hebben om vlot te kunnen leren lezen en schrijven in het eerste leerjaar.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Er is al heel veel moois gezegd. Ik ben zeer tevreden met de teneur van deze vraag en met de teneur van de tussenkomst van mevrouw Krekels. Het is inderdaad essentieel om het onderscheid te maken tussen wat en hoe kleuters leren en hoe dat op latere leeftijd gebeurt. Zeker in het begin is de aandacht voor die volledige ontwikkeling absoluut cruciaal. Ik ben het dan ook helemaal eens met mevrouw Krekels.

Daarnaast is het een enorm oud zeer dat ondanks het feit dat die investeringen, zeker wat die omkadering betreft, stilaan gelijkgeschakeld zijn, er nog altijd te weinig wordt geïnvesteerd in het kleuteronderwijs, dat zo cruciaal is. De piramide waarin we investeren zou het omgekeerde moeten zijn van wat ze nu is. In het begin zou men veel meer moeten investeren. We kennen allemaal de onderzoeken en de reportages, onder meer de Panoreportage waarin we juffen zien met klassen tussen twintig en dertig peuters als gevolg van de manier van instappen. Dan is het natuurlijk logisch dat men niet toekomt aan talige interactie, die nochtans zo cruciaal is. Wanneer men voortdurend bezig is met zorg en van het ene naar het andere kleutertje moet lopen, heeft men geen tijd om die woordenschat te verrijken. Ik pleit dan ook zeker voor de professionalisering van onze kleuterleerkrachten maar ik denk dat er ook al heel veel kennis is over taalverwerving. Alleen is er momenteel vaak niet de ruimte omdat men nog altijd overbevraagd is.

Minister, de essentie voor mij is om extra handen in de kleuterklas te krijgen. Er zijn vandaag een aantal pistes gelanceerd. Wanneer we bij de leerkrachten de zorg in de kleuterklas gedeeltelijk kunnen wegnemen, kunnen zij bezig zijn met datgene waarvoor ze opgeleid zijn, zoals het pedagogische aspect en de taalverwerving. Het inschakelen van gepensioneerde leerkrachten en vrijwilligers die interesse hebben en die zorg kunnen verlenen om de leerkrachten te ontlasten, is zeker een piste die in het kleuteronderwijs, ook met het nakend lerarentekort, moet worden onderzocht en versterkt. Bent u bereid om daar verder werk van te maken en op welke manier wilt u dat doen? In Gent heeft men zelf een systeem op poten gezet om extra handen in de klas te krijgen, waardoor alles wat met zorg en discipline, het niet-pedagogische aspect, te maken heeft wordt weggenomen bij de leerkrachten zodat de leerkrachten bezig kunnen zijn met datgene waarvoor ze zijn opgeleid. Op welke manier denkt u een dergelijk systeem uit te rollen in Vlaanderen?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik denk dat we toch ook een effect mogen verwachten van de verlaging van de leerplichtleeftijd. Dat zou een positief effect moeten kunnen

hebben op de geletterdheid. Zo niet hebben we op dat vlak een aantal doelstellingen niet gehaald.

Ik zal nog niet ingaan op concrete suggesties over hoe we extra middelen kunnen besteden. Voor dit jaar hebben we opnieuw middelen uitgetrokken, op kruissnelheid is dat 23 miljoen euro. Maar ook voor de volgende jaren voorzien we in extra middelen voor het volledige basisonderwijs. Nog geen kwart daarvan, namelijk 23 miljoen euro, hebben we nu gelibelleerd, die middelen zijn toegewezen en blijven recurrent. Dat betekent dat we de volgende jaren nog 77 miljoen euro vakkundig kunnen besteden voor het volledige basisonderwijs. Samen met onze cao-middelen lijkt het me evident dat we ook aan het kleuteronderwijs extra middelen zullen kunnen toekennen, maar ik kan natuurlijk niet vooruitlopen op de besteding daarvan. Er is ook zoiets als regeringsoverleg en sociaal overleg.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, het is duidelijk dat we het er allemaal over eens zijn dat alle middelen die worden uitgetrokken voor onze kleuters, kleuterbegeleiding en kleuterscholen welkom zijn en goed besteed zullen worden. En, collega's, ik wil er toch over waken dat we het hier over kleuteronderwijs hebben. Ik volg u, mevrouw Krekels, en iedereen die naar u verwees. We moeten echt zorgen dat dit kleuteronderwijs blijft, en dat is ook wat de onderzoekers heel duidelijk stellen: het is belangrijk dat de pedagogiek van de kleuterschool de klemtoon blijft leggen op het speelse en informele van leren.

Ik had ook nog een getuigenis van mijn broer, die directeur is in een basisschool. Hij gaf aan dat hij had meegewerkt aan een onderzoek naar taalmomenten in de kleuterklas. Het was eigenlijk wel een oogopener om te zien op hoeveel momenten er gebruik kan worden gemaakt van kleine momentjes om taal te leren. Die momenten worden eigenlijk onderbenut omdat er heel veel kleuters zijn die nood hebben aan ondersteuning en hulp, maar we soms met te weinig volwassenen zijn. Alle extra handen in de kleuterklas zijn zeker welgekomen.

Ten tweede volg ik zeker ook de lijn die wordt gesteld in het onderzoek, namelijk dat er nood is aan een pedagogisch concept vanaf het moment dat de kinderen geboren zijn tot wanneer ze vijf jaar oud zijn. Daarbij gaat de aandacht naar hoe we geleidelijk van zorg naar leren kunnen overgaan.

Collega Daniëls maakt de vergelijking met het internationale. Hij zegt dat er heel veel leerlingen al heel vroeg naar school gaan. Hoe komt het dan dat we daar toch niet de juiste resultaten halen? Ik denk dat dat internationale onderzoek ons heel veel kan leren, bijvoorbeeld om te zien hoe men ook binnen de kinderopvang al aandacht heeft voor leren, en hoe we daar ook nog stappen kunnen zetten. Ik geloof dus heel sterk in dat transitieproces van zorg naar leren. We kunnen leren uit dat pedagogische concept, die lijn. We moeten leren van die pioniers waar in Vlaanderen van gesproken is, en leren uit het onderzoek dat ook gebeurt in andere landen. Maar ik ben hoopvol, minister. U zit op dezelfde lijn wat dat betreft.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het lerarentekort – 1169 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de knipperlichtennota om het lerarentekort op te vangen – 1175 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Jan Laeremans

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): De Christelijke Onderwijscentrale (COC), de grootste onderwijsvakbond, schreef heel recent een knipperlichtennota, met een overzicht van de problemen en mogelijke oplossingen om het lerarentekort aan te pakken. Ze noteerde 24 knipperlichten op basis van verschillende onderzoeksresultaten en ook op basis van input van haar leden. Die knipperlichten leiden tot 18 werven.

COC ziet vijf fasen in de onderwijsloopbaan: keuze, opleiding, start, midden en einde loopbaan. Elk van die fasen kent zijn eigen obstakels, zo stelt COC. De vakbond doet ook zelf een aantal concrete voorstellen als antwoord op de knipperlichten en werven.

In het voorbije jaar werden in onze commissie Onderwijs al heel wat hoorzittingen gewijd aan de problematiek van het lerarentekort. Vanmorgen hebben we het er nog over gehad. Ook in het regeerakkoord is er aandacht voor. Daarin lezen we: "We sluiten een pact met de stakeholders om de lerarenloopbaan weer aantrekkelijker te maken, de status van het lerarenambt te versterken en de uitstroom tegen te gaan."

Ik heb in dit kader de volgende vragen, minister. Wat zijn uw bevindingen met betrekking tot deze knipperlichtennota? Hoe staat u tegenover de verschillende voorstellen die er geformuleerd worden? Hoever staat u met de opmaak van het pact met de stakeholders waarvan sprake in het regeerakkoord? Welke van de aanbevelingen en voorstellen van COC zult u in dit pact opnemen?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): De strijd tegen het lerarentekort voeren we al een hele tijd, we hebben het er ook deze ochtend over gehad. Voor wie al langer in deze commissie zit, is dit niet de eerste en ook niet de laatste keer dat we daarover spreken. De vaststelling is dat een aantal vacatures lange tijd open blijven staan voor een aantal vakken en een aantal plaatsen. We stellen vast dat verschillende leerkrachten het onderwijs na enkele jaren toch verlaten, ook al hadden ze ervoor gekozen.

Onder andere initiatieven als het toekennen van extra anciënniteit voor zijinstromers of het sneller kunnen verwerven van een vaste betrekking werden reeds genomen. En dat lijken mij goede maatregelen. Zijn dat de oplossingen? Neen. Maar elke leerkracht die we extra hebben is er een extra, en vele kleintjes maken een grote. Collega's, het werk is natuurlijk nog niet af; zowel de keuze voor het beroep, de lerarenopleiding als de verschillende fasen in het beroep en de uitoefening in de klas en school, dat blijven allemaal uitdagingen.

En ere wie ere toekomt: de onderwijsvakbond COC is daarom met een knipperlichtennota gekomen. Het is eigenlijk niet echt een nota, het is zelfs een klein

boekje geworden. Ik denk dat dat een goede zaak is. Het is een eervol werkstuk. Daarin duiden ze vanuit hun analyse verschillende oorzaken aan die aan de basis liggen van het lerarentekort, aangevuld met een aantal mogelijke pistes die ze naar voren schuiven. En ik heb de indruk dat men een aantal taboes toch ook naar voren heeft durven te schuiven.

Ze zien vijf belangrijke fasen in de loopbaan van de leraar, die ze bundelen bij de oorzaken: keuze, opleiding, start, midden- en eindloopbaan. Minister, deze morgen hebben we het er ook even over gehad – uw kabinet zal u allicht wel ingelicht hebben – dat het ook al start voor de lerarenopleiding, namelijk een sterk basis- en secundair onderwijs. We moeten niet al beginnen bij te werken nog voor men gestart is aan die lerarenopleiding. De concrete, aangescherpte eindtermen met kennis inclusief in de tweede en de derde graad zouden er minstens al voor moeten zorgen dat wie een diploma secundair onderwijs heeft en start in een lerarenopleiding, al minstens die basisvaardigheden heeft.

Enkele oplossingen die men aanreikt, zijn: ruimte creëren in het curriculum, een gerichte en wervende communicatie vanuit de lerarenopleiding, de introductie van een zogenaamde propedeuse in de bachelor, het stimuleren van academisch en praktijkgericht vakdidactisch onderzoek, gedifferentieerde omkadering in grootstedelijke context, investeren in profiel en opleiding van schoolleiders, communiceren naar de brede samenleving over de loopbaanmogelijkheden binnen de onderwijsinstellingen en ga zo maar verder.

Minister, ik heb naar aanleiding daarvan een aantal vragen. Bevat de analyse van COC volgens u de verschillende knelpunten die ook beleidsmatig reeds werden geïnventariseerd? Veel komt immers al terug in het regeerakkoord en in uw beleidsnota.

Ziet u de verschillende denkpistes die naar voren worden geschoven door COC, als effectief en realiseerbaar om het lerarentekort aan te pakken? Zit daar met andere woorden eten en drinken in?

Een aantal van de oplossingen die COC voorstelt, konden we ook reeds lezen in het regeerakkoord en uw beleidsnota, zoals ik daarnet al zei. Kunt u daar een stand van zaken van geven?

De invoering van een zogenaamde propedeuse geeft eigenlijk aan dat leerlingen met een diploma secundair onderwijs onvoldoende basisvaardigheden en -kennis hebben om een lerarenopleiding aan te vatten, en eigenlijk een opleiding in het hoger onderwijs tout court. Dat signaal krijgen we in het bijzonder wat de taalvaardigheid Nederlands betreft van hogescholen die het niveau onderzoeken bij hun instromende studenten. Dient dat niveau in een propedeuse te worden versterkt of ziet u andere manieren om die basiskennis en -vaardigheden van leerlingen secundair onderwijs ook nog verder te versterken?

Gezien onder andere het dalende percentage aan leerkrachten die beschikken over een vereist bekwaamheidsbewijs, stelt COC voor om in de lerarenopleiding een minimum aan vakinhoud en vakdidactiek verplicht aan te bieden voor de betreffende bekwaamheidsbewijzen. Is dat een te onderzoeken piste of op welke andere manier kan dat gerealiseerd worden, wetende dat de regelgeving in het hoger onderwijs wat betreft de inhoud en de aanpak daar een ander systeem is dan in het leerplichtonderwijs, waar we werken met eindtermen?

Iets opmerkelijks is dat COC pleit voor verzelfstandigde lerarenopleidingen. Als we terugkijken in de geschiedenis, collega's, hadden we vroeger normaalscholen met daaraan gekoppeld zogenaamde oefenscholen. Ik weet niet of hier nog collega's aanwezig zijn die dat zelf hebben meegemaakt. Ik helaas niet, maar in historische pedagogiek heb ik daar van verschillende professoren zeer levendige verhalen over

gehoord. Ik stel vandaag vast dat bij oudere leerkrachten, maar ook bij mensen die al langer meedraaien in lerarenopleidingen, de gedachte van die normaal-school, met daaraan gekoppeld de oefenscholen, op de een of andere manier nog altijd een voorkeur heeft. En we zien dat ook nog altijd in andere landen. Minister, welke positieve elementen kunnen daaruit worden meegenomen voor de lerarenopleidingen van de toekomst?

Ten slotte geeft COC aan dat de klassenraad bij studieoriëntering niet steeds in volle autonomie en op basis van de werkelijke resultaten en prestaties van de leerling kan werken, wat een stevige impact heeft op het welbevinden van de leerkracht. Ik kan dat ook wel onderschrijven. Dat zijn leerkrachten die heel hard hun best doen gedurende het hele jaar en die dan moeten vaststellen dat er wordt gezegd vanuit het schoolbeleid – of ik weet niet vanwaar het komt, in elk geval niet van de overheid – dat er geen C-attesten en B-attesten meer mogen worden gegeven. En ik heb het dan niet over coronatijden. Voor bepaalde vakken wordt er sowieso gedelibereerd, wat ook het resultaat is van die leerling. En dat is natuurlijk ook voor een leerkracht demotiverend. Die vraagt zich dan af wat hij daar nog zit te doen.

Kan deze vaststelling in kaart worden gebracht? In welke mate kan de onderwijsinspectie iets doen met deze vaststellingen? De nieuwe eindtermen dienen evalueerbaar te zijn. Kan onze onderwijsinspectie een rol spelen in de vaststelling dat kwalificaties worden gegeven die al dan niet stroken met de effectieve verworven kennis en vaardigheden?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: De vragen zijn even omvattend als het werkstuk van COC. Ik vrees dan ook dat mijn antwoord wat tijd in beslag zal nemen. Men heeft een mooie nota overgemaakt met goed onderbouwde analyses en voorstellen, die ongetwijfeld een serieuze budgettaire impact zullen hebben en waarbij we weten dat we niet aan alle vragen zullen tegemoetkomen, gelet op de budgettaire 'restraints'. We hebben anderzijds toch ook wel perspectief op heel wat extra middelen in het kader van ons onderwijs. We denken daarbij vanzelfsprekend ook aan de versterking van de rol van de leerkrachten.

Een omvattend lerarenpact is niet de strategie die we willen volgen. We willen vooral stap voor stap vooruitgaan, maatregel per maatregel moet worden uitgewerkt en vervolgens geïmplementeerd op het veld. Daarvan zijn er ondertussen al een paar gerealiseerd. In de bespreking van de begroting- en beleidscyclus hebben we een en ander toegelicht.

Ik wil op vier thema's nader ingaan: de lerarenopleiding, de lerarenloopbaan, communicatie en welzijn.

Wat de lerarenopleiding betreft, hebben we voor de instroom al drie zaken gedaan. Ten eerste is een sterke oriëntering in de derde graad van het secundair onderwijs noodzakelijk. Daarbij zijn Columbus als exploratietool en het oordeel van de klassenraad belangrijke elementen. De instaptoets in de educatieve bacheloropleiding heeft als doel om aankomende studenten een spiegel voor te houden en een goed beeld te geven van de eigen competenties ten opzichte van de startcompetenties die nodig zijn om die opleiding met succes te kunnen volgen. De feedback op die toets moet enerzijds deelnemers met een goed resultaat versterken in hun keuze, maar moet anderzijds deelnemers met een lagere score stimuleren tot remediëring en hen erover doen nadenken of de gemaakte keuze wel de juiste keuze is. Indien men daarvan overtuigd is, moet er serieus gemedieerd worden. Er kan dus nog bijsturing gebeuren door remediëring tijdens de lerarenopleiding.

In mijn beleidsnota gaf ik al aan dat ik nu onderzoek of we die remediëring bindend kunnen maken. Dat is de discussie over de niet-bindende toelatingsproef. U kent mijn mening daarover. We zullen daar hopelijk stappen kunnen zetten.

Er gebeurt dus wel al wat om een kwalitatieve instroom in de lerarenopleiding te stimuleren. We zetten in op het versterken van de drietrapsraket, waarbij de stappen op elkaar zijn afgestemd. De propedeuse ligt momenteel niet ter tafel. Het is vooral een vaststelling dat in het voortraject te weinig aandacht werd besteed aan bijvoorbeeld Nederlands, vandaar de aanscherping van de eindtermen voor wat betreft de kennis van het Nederlands. Het is ook daarom dat we heel duidelijk vooropstellen dat voor de eindtermen van het lager onderwijs, het proces dat we nu moeten aanvatten, de focus absoluut moet liggen op de twee basisvakken, wiskunde en Nederlands, en dat die eindtermen zo moeten worden geschreven dat minstens de helft van de onderwijstijd moet gaan naar die twee basisvakken.

Ik erken zeker het belang van voldoende en kwaliteitsvolle stageplaatsen en de noodzaak van een sterke band tussen het werkveld en de lerarenopleiding. Daarom ondersteunen we Vlaanderenbreed het stageregistratiesysteem www.leraren-stage.be en het project Kleine Kinderen Grote Kansen. Via die weg hebben we maar liefst 4876 toekomstige leraren kleuteronderwijs en lager onderwijs ingeschakeld om basisscholen te ondersteunen in coronatijd. Zo hebben we echt gezorgd voor extra handen in de klas en we hebben die toekomstige leerkrachten ook laten proeven van het echte werk op het terrein.

Ik kom nog even terug op de relatie tussen werkveld en lerarenopleiding. Ik begrijp het belang dat COC hecht aan het waarborgen van de kwaliteit van onze lerarenopleiding. Het is essentieel om kwaliteitsvol onderwijs te kunnen realiseren. COC wil daarom terug visitaties invoeren. Ik kies er ook zelf voor om de kwaliteit van de lerarenopleidingen van dichtbij te monitoren. Momenteel onderzoek ik welke methode daarvoor het meest aangewezen is. Daarnaast doorlopen de educatieve graduaatsopleidingen en de educatieve masteropleidingen momenteel nog de accreditatieprocedure. Zo kunnen we op verschillende sporen inzetten.

De geplande maatregelen dan. Om de lerarenopleidingen te versterken, zullen we op korte termijn pilootprojecten opstarten. Via deze projecten zullen lerarenopleidingen innovatieve projecten kunnen opzetten om hun werking te versterken. Enerzijds zal de focus hierbij liggen op het versterken van de vakkennis en vakdidactiek Nederlands, Frans en Science, Technology, Engineering and Mathematics (STEM), en anderzijds op het versterken van de flexibele opleidingstrajecten, zowel in de trajecten voor zijinstromers als in de reguliere opleidingen en duaal lesgeven. Deze projecten worden opgezet in nauwe samenwerking met het werkveld, zodat die samenwerking wordt versterkt en zodat student-leraren nog beter voorbereid zullen zijn op de praktische uitdagingen die hen te wachten staan.

We gaan ervoor zorgen dat opzet en resultaten nauw worden opgevolgd, samen met het hele onderwijsveld. Ik zorg voor een betrokkenheid. De bedoeling is expliciet om effecten te creëren tot op de werkvloer. In die zin zullen de pilootprojecten tegemoetkomen aan het voorstel van COC om academisch en praktijkgericht vakdidactisch onderzoek te stimuleren.

Een ander voorstel van COC is om een minimum aan vakinhoud en vakdidactiek verplicht aan te bieden. Het vastleggen van bepaalde minima is niet noodzakelijk een garantie op een inhoudelijke kwaliteitsverbetering. Daarom kiezen we er bewust voor om te werken aan een inhoudelijke versterking via pilootprojecten, veeleer dan het vastleggen van bepaalde minima.

Wat de lerarenopleiding betreft, pleit COC ook voor een verzelfstandiging van de lerarenopleidingen zoals het geval was in de vroegere normaalscholen en de daaraan gekoppelde zogenaamde oefenscholen. U vraagt mij welke positieve

elementen daaruit kunnen worden meegenomen voor de lerarenopleidingen van de toekomst. Ik zie hier vooral de sterke band tussen de lerarenopleidingen en het werkveld, en de kwaliteitsvolle stageplaatsen en oefenmomenten die werden aangeboden. Daar zetten we sterk op in, zij het op andere manieren.

Momenteel maken de lerarenopleidingen deel uit van het hoger onderwijs. Dat is een verhaal van lasten, maar zeker ook van lusten. Ik denk hierbij bijvoorbeeld aan het feit dat ze ook gebruik kunnen maken van de voorzieningen rond studentenadministratie en studentenvoorzieningen, personeelsadministratie, financiering, internationalisering, kwaliteitszorg en onderzoeksmiddelen.

De toegekende onderwijsbelastingseenheid is 1,6 en daarmee zit men in de hoogste categorie.

De besteding van die middelen is de bevoegdheid van de instelling hoger onderwijs. Maar ook hier moeten we er wel voor zorgen dat, net zoals in de vorige discussie, de middelen effectief besteed worden aan de opleidingen waarvoor ze bedoeld zijn. We bekijken of dit geïnventariseerd kan worden en of er geen overflow is naar andere opleidingen.

Daarnaast denk ik ook aan het multidisciplinaire karakter, met de nabijheid van andere vakgebieden van de huidige hogescholen en universiteiten, dat onmiskenbaar voordelen biedt voor de lerarenopleidingen, en aan de structuur van graduaaten, bachelors en masters die momenteel gehanteerd wordt in de lerarenopleidingen. Hierdoor krijgen deze ook internationale erkenning en worden diploma's ook buiten Vlaanderen erkend.

Bovendien zijn de huidige educatieve masteropleidingen een combinatie van lerarenopleiding en vakinhoudelijke opleiding. Dit is een bewuste keuze geweest om de lerarenopleidingen te versterken en meer gemotiveerde studenten aan te trekken. Het onderbrengen van die opleidingen in een afzonderlijke instelling, los van de universiteiten die instaan voor het academische karakter van deze opleiding, lijkt mij moeilijk. Ik snap de intentie wel, maar als je bekijkt wat momenteel de inbedding is, de faciliteiten waarop men een beroep kan doen, dan ben ik niet geneigd om mee te stappen in die piste.

Het tweede element is de lerarenloopbaan. Wat hebben we daar al gedaan? We hebben het pilootproject lerarenplatform in het basisonderwijs verlengd met een schooljaar, waarbij er al aanstellingen konden plaatsvinden vanaf 1 september. Vroeger was dat nog 1 oktober. Daardoor hebben beginnende leerkrachten onmiddellijk voor een volledig schooljaar werk- en financiële zekerheid. Op 1 januari van dit jaar kregen meer tijdelijke personeelsleden een kans op een vaste benoeming. Hiertoe hebben schoolbesturen in het basisonderwijs, deeltijds kunstonderwijs, secundair onderwijs en volwassenenonderwijs eenmalig betrekkingen van titularissen die met verlof zijn, vacant moeten verklaren. In het gewoon secundair onderwijs moest het schoolbestuur ook betrekkingen in overgedragen uren-leraar vacant verklaren.

Vanaf 1 september 2020 valideren we de geldelijke anciënniteit van de nieuwe zijinstromers voor heel specifieke knelpuntvakken of -ambten in het basis- en secundair onderwijs. Er is een maximum van acht jaar anciënniteit dat gevalideerd kan worden. In concreto betekent dat dat het kan oplopen tot 300 euro netto per maand, een mooi bedrag.

Op 1 september 2020 hebben we ook het startschot gegeven van het project duaal lesgeven in het secundair onderwijs. Dit moet toelaten dat een school die voor een bepaald vak geen leerkracht vindt op de arbeidsmarkt, een beroep kan doen op een bedrijf dat een van zijn werknemers kan vrijstellen. Die werknemer gaat dan ook een kort maar intens educatief traject volgen aan een hogeschool. We starten

alvast met de sector van de chemie en de life sciences, maar bedrijven uit andere sectoren behoren zeker ook tot de mogelijkheid. Ook sinds 1 september 2020 is de werking van de Vlaamse reffectatiecommissie volop geactiveerd in alle onderwijsniveaus, maar daar hebben we al een discussie over gevoerd.

De geplande maatregelen. U weet dat we met de sociale partners nog in dialoog zijn in het kader van de aanpassingen omtrent de vaste benoeming. Enerzijds zorgen we daar voor een snellere benoeming van sterk gewaardeerde leerkrachten, al na één jaar. Daartegenover staat dan weer een herziening van de evaluatieprocedure, waardoor bij diegenen die de vaste benoeming een beetje gebruiken als het schild ter verberging van onwil of onkunde, sneller geëvalueerd kan worden en desgevallend tot ontslag overgegaan kan worden – niet over een periode van vier jaar, dat moet absoluut ingekort worden. Ook wel belangrijk is dat we een betere aanvangsbegeleiding voorzien. We zorgen dat we het grote aantal drop-outs, diegenen die wel starten in het onderwijs maar binnen de vier jaar het onderwijs weer verlaten, dichter bij ons houden, we zorgen meer voor ondersteuning en voor een aanvangsbegeleiding van die jongeren. Die discussie is dus nog bezig, maar hopelijk kunnen we daar eerstdaags mee landen.

We bekijken ook bijkomende administratieve ondersteuning in het basisonderwijs. Ik denk dat die welgekomen zal zijn. Ik kan daar echter nog niet op vooruitlopen. Wat wel al is beslist, is een belangrijke investering in de ICT-middelen. Ook daar moet er vooral voor worden gezorgd dat die investeringen ertoe leiden dat leerkrachten zich nog veel meer kunnen concentreren op het lesgeven. Die investeringen zullen natuurlijk ook een positieve weerslag hebben op de lerarenloopbaan.

Ik start ook op korte termijn met cao-gesprekken. Ik verwacht volgende maand een eisencahier, waarop de gesprekken kunnen starten over de invulling en de besteding van de middelen. De nota van COC benadrukt ook het belang van een professioneel personeelsbeleid, wat ook een sterk schoolleiderschap veronderstelt. We zijn momenteel aan het onderhandelen over een concreet voorstel daarover. Daar hoort u nog van. Belangrijk ook zijn de pilootprojecten inzake professioneel schoolleiderschap. Ook dat staat in de steigers.

Dan is er de communicatie. Zoals ik ook al aangaf bij de bespreking van de beleidsbrief, werk ik momenteel een strategisch communicatieplan uit om – hopelijk – meer mensen aan te moedigen om voor het onderwijs te kiezen en om de uitstroom van leraren uit het beroep te verminderen. We zien voor het eerst een goede stijging van het aantal inschrijvingen in de lerarenopleidingen. Ik denk dat het 3,5 procent, bijna 4 procent was. Dat schept dus al een perspectief, maar we gaan er ook nog een communicatie- en mediacampagne tegenaan gooien. Na een procedure werd een communicatiebureau aangesteld om een communicatiestrategie uit te werken. Daarmee moeten we ook dit jaar kunnen starten.

Welzijn had ik ook nog aangeduid. Schoolbesturen zijn volgens de federale welzijnswetgeving als werkgever natuurlijk ook verantwoordelijk voor het welzijnsbeleid dat zij voeren. In de nota raakt COC toch wel wat pijnpunten aan ter zake. Die verantwoordelijkheid behelst ook afspraken betreffende connectiviteit, deconnectiviteit en bereikbaarheid. Dat is al in 2018 door de federale overheid toegevoegd als een element dat werkgevers in de schoot van het comité voor preventie en bescherming op het werk moeten bespreken. Hoe scholen omgaan met digistress en connectiviteit behoort dus eigenlijk tot de autonomie van de instellingen. Als verantwoordelijke werkgever moeten ze daar ook echt aandacht aan besteden. Dat kan ook op lokaal vlak dus altijd op tafel worden gelegd, via de sociale vertegenwoordiging.

Er is ook recent onderzoek van de VUB op basis van TALIS-data (Teaching and Learning International Survey) waaruit blijkt dat mentaal welzijn sterk individueel

wordt bepaald. Terwijl voortdurende connectiviteit voor sommige individuele leraren stress oplevert, is dat voor andere helemaal niet het geval. Ik wil scholen en schoolbesturen wel ondersteunen in hun welzijnsbeleid. Daarom hebben we een onderzoeksoproep gelanceerd, getiteld 'Versterking van het welzijnsbeleid in scholen: ontwikkeling van wetenschappelijk onderbouwde beleidsinterventies'. De bedoeling is een wetenschappelijk onderbouwde inspiratiegids te maken voor scholen over hoe ze hun welzijnsbeleid, onder meer inzake connectiviteit, kunnen vormgeven. We organiseren dit schooljaar ook opnieuw opleidingen en supervisies voor vertrouwenspersonen en een supervisietraject over welzijnsbeleid voor de schoolleiders -en besturen. Daarnaast werd aan het thema van het deconnecteren ook al specifiek aandacht besteed tijdens een studiedag over werkbaar werk. Klasse heeft daar ook artikels over gepubliceerd. Ook op onze website www.onderwijs.vlaanderen.be kunnen scholen en schoolbesturen heel wat informatie vinden over het thema welzijn op school. Even teruggrijpend naar die wetenschappelijk onderbouwde inspiratiegids, denk ik dat het belangrijk is dat er heel duidelijke afspraken worden gemaakt, ook in het schoolreglement, over connectiviteit en de rol van het digitale.

Ik denk bijvoorbeeld heel concreet aan klachten omtrent Smartschool. Ik denk dat we altijd het doel voor ogen moeten houden dat Smartschool dient om beter te kunnen leren en laten leren en dus ook om leerkrachten te kunnen ontlasten en hen de mogelijkheid te geven zich meer te concentreren op hun kerntaak, namelijk lesgeven. Alleen stel je op het terrein vast dat het soms wordt begrepen als een instrument om te belasten in plaats van te ontlasten, zowel in hoefde van leerlingen en ouders als van leerkrachten. De verhalen zijn legio waarbij sommige leerlingen 's avonds tot en met 's nachts berichten en vragen allerhande versturen, maar vervolgens heel boos zijn wanneer een leerkracht 's avonds een bepaalde opdracht geeft voor de dag nadien. Dat is in beide gevallen fout. Maar men redeneert: als zij dat mogen, dan mag ik dat ook. Daarvoor moeten we meer goede praktijken kunnen aanreiken om afspraken te maken in het schoolreglement met betrekking tot die connectiviteit.

De vaststelling van COC dat klassenraden bij studieoriëntering niet steeds in volle autonomie en op basis van de werkelijke resultaten en prestaties van leerlingen kunnen werken, is een boude stelling waarvan ik geen bevestiging heb gezien. De onderwijsinspectie onderzoekt ook dat aspect tijdens haar doorlichtingen. In het schooljaar 2019-2020 werd dit bijvoorbeeld onderzocht in 20 scholen voor gewoon secundair onderwijs en 46 scholen voor gewoon basisonderwijs. Hierbij werd niet vastgesteld dat klassenraden niet voldoende autonomie krijgen. De verschillen tussen scholen in de werking van klassenraden behoort tot de pedagogische vrijheid van elke school. Men heeft geen bevestiging van deze stelling gevonden, niettegenstaande het een vrij ruim onderzoek was. Om maar te zeggen dat we met de betrokken sociale partner, die ik heel regelmatig zie, heel wat discussies hebben.

Het is goed dat er concrete suggesties zijn en dat COC in zijn kaarten laat kijken en dat men dat doet op grond van onderbouwde analyses. We hebben al wel wat werk verricht, we hebben nog een weg te gaan, maar ik denk dat de richting duidelijk is. Ik verheug me over het feit dat er een heel grote bereidheid is bij de sociale partners om samen mee te denken over een versterking van de kwaliteit van ons onderwijs. Het gaat niet om een traditionele werkgevers-werknemersrelatie waarbij de werknemers gewoon meer centen eisen. Een van de leuke aspecten van het onderwijs is de grote verantwoordelijkheidszin en bezorgdheid omtrent datgene wat ons allen bekommert, namelijk onderwijskwaliteit en het recht op leren van kinderen en jongeren.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, dank u voor uw uitgebreide antwoord. Het is duidelijk dat het lerarentekort iedereen beroert. We hebben vanmorgen hier en daar wat toelichting gekregen over de nota op zich. Wat ik vooral onthoud is dat men een strategie ziet in vijf verschillende fasen en dat ook in die vijf fasen moet worden geïnvesteerd en actie ondernomen. Wat ik van vanmorgen vooral ook onthoud, minister, is dat er een pleidooi werd gehouden voor een omvattend lerarenloopbaanpact, een pact zoals het omschreven is in het regeerakkoord. U geeft aan dat u die manier van werken niet verkiest. Ik vraag me af of u kunt kiezen voor een soort stappenplan op langere termijn. Mijn aanvoelen is dat het in dezen zeer belangrijk is dat we een gedragenheid kunnen creëren tussen zowel schoolbesturen, onderwijsinrichters, vakorganisaties als de politiek.

Ik noem het 'samen sporen'. Ik reis graag met de trein, maar ik ken graag mijn eindbestemming. Minister, ik zou voorstellen dat u toch op zoek gaat naar een eindbestemming voor dit pact en dat u misschien een aantal tussenhaltes kiest, maar ons en alle betrokkenen de eindbestemming bekendmaakt.

Zoals ik deze morgen al heb gezegd, is het woord 'waardering' het sleutelwoord in de problematiek van het lerarentekort, en dan zijn er een aantal antwoorden die we kunnen formuleren als we willen dat er met waardering wordt gekeken naar het leraarschap. Dat start met de erkenning dat leraars ook experts zijn. We hebben het in de vorige vraag ook al aangekaart, maar professionalisering is en blijft daarbij een heel belangrijk punt. Is het mogelijk dat er een extra verloning staat tegenover leerkrachten die zich professionaliseren via bijvoorbeeld een banaba of een manama? Krijgen ze de ruimte en de tijd om zich te professionaliseren? Hoe kunnen we dat waarmaken?

Waarderen betekent ook vertrouwen. U gaf zelf al aan dat u gelooft in de autonomie van de klassenraad en de leerkracht. COC gaf aan dat we moeten opletten met een teveel aan testen en meten en dat we ook moeten vertrekken vanuit de kracht van de leerkracht en dat we hen vertrouwen geven. Daar wilde ik ook nog even op wijzen.

Een laatste aspect is het ontzorgen van leerkrachten zodat ze zich kunnen focussen op het lesgeven. Dat hebben we vanmorgen ook gehoord. Ik blijf erop hameren dat we daar de nodige aandacht aan moeten schenken en leerkrachten de nodige ruimte moeten geven om bezig te zijn met het leren.

Wat ik deze ochtend en in de nota wat miste, is het verhaal van het lerarenteam. Als leerkracht sta je niet alleen in de klas. Je staat voor een hele klas, maar je bent ook lid van een team. Het boeit mij om te zien hoe we daar werk van kunnen maken. Aan het hoofd van dat team staat een schoolleider, een schoolteamleider. U hebt een aantal fasen en trajecten opgesomd waarbij u wilt investeren in de kracht van die teamleider. Ik wil benadrukken dat we ervoor moeten zorgen dat leerkrachten hun teamlidmaatschap kunnen waarmaken en daar de tijd en ruimte voor moeten krijgen.

Ik wil ook nog even de lerarenopleiders zelf aanhalen. Vanmorgen werd er heel veel aandacht besteed aan het feit dat zij belangrijke poortwachters zijn en een heel belangrijke functie hebben, namelijk het opleiden van onze toekomstige leerkrachten. In het regeerakkoord staat ook vermeld dat er aandacht wordt geschonken aan het opleiden van de lerarenopleiders. Wat is daar de stand van zaken?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik dank u voor uw uitvoerige antwoord. Ik voelde mij terug op de collegebanken zitten om zoveel mogelijk te kunnen noteren van alle thema's die u hebt aangehaald.

Na dit uitgebreide antwoord en alle initiatieven die de minister heeft opgesomd, kan niemand meer concluderen dat er niets ondernomen wordt op het vlak van het lerarentekort. Zal dit alles oplossen? Dat ook niet. Ik heb vanmorgen al gezegd en ik zal het nog eens herhalen dat, als het zo simpel was, het al allemaal opgelost zou zijn, en dat men het niet had laten liggen tot u, minister Weyts, minister was geworden.

Mevrouw Grosemans is vandaag helaas afwezig wegens ziekte, maar u hebt toch, inspiratierijk zoals u bent, al geantwoord op een aantal van haar vragen over deconnectiviteit. Dat komt ook voor in de nota van COC. Het lerarenberoep stopt nooit. Leraren die op reis zijn, hebben altijd – en vergeef mij de plasticiteit – een zakje bij om dingen die ze tegenkomen mee te nemen omdat ze het kunnen gebruiken in de les. Ik hoor van bevriende architecten dat als leerkrachten een huis willen bouwen, ze steeds twee zaken vragen: een grote zolder om materiaal op te slaan en een bureau om in te kunnen werken.

Maar omgekeerd is die deconnectiviteit ook belangrijk in de attitude van onze leerlingen. Wanneer zij dus een vraag hebben aan de leerkracht, moeten ze die stellen in de les. Ik denk niet dat we leerlingen moeten aanleren om dag en nacht vragen te stellen die de leerkracht dan wel zal beantwoorden. Wanneer de leerkracht niet antwoordt om 10 uur 's avonds is dat dus geen geldig excuus voor een slechte toets. Dit is een belangrijke attitude die we niet in decreten moeten opnemen maar die scholen in het kader van hun academische gerichtheid moeten meegeven.

Minister, ik focus nog heel kort op een aantal zaken die u hebt gezegd. U hebt lang stilgestaan bij de lerarenopleiding en ik denk dat dat ook een belangrijk onderdeel is van het geheel. Nascholing en bijscholing zijn zaken die na scholing komen maar ik denk dat we moeten starten met een sterke scholing en dat die middelen daar moeten blijven. We moeten bekijken hoe die onderwijsbelastingseenheid (OBE) – 1,6 is de hoogste – wordt ingezet en of die al dan niet naar elders wordt gedraineerd. Dit is een belangrijk punt waarin ik u zeker wil steunen.

U hebt niet geantwoord op de rol van de inspectie die moet nagaan hoe de regelgeving die wij goedkeuren in het parlement wordt nageleefd. Wanneer zij vaststelt dat leerkrachten, klassenraden niet autonoom kunnen zijn, dan mag een inspectie in het kader van het schoolbeleid dat wel degelijk rapporteren want dat is wel degelijk niet onbelangrijk.

In alle geplande maatregelen die u naar voren brengt, wilt u de vaste benoemingen aanscherpen. Ik hoor daarover heel wat dubbele verhalen. Enerzijds vragen beginnende leerkrachten zo snel mogelijk een benoeming. Maar anderzijds hoor ik heel wat beginnende leerkrachten pleiten voor een afschaffing van de benoemingen omdat zij daardoor niet kunnen worden benoemd. Dat is natuurlijk een moeilijk verhaal.

Ik heb nog een bijkomende vraag. Deze nota is afkomstig van een vakorganisatie namens de personeelsleden, maar een belangrijke speler in het verhaal zijn natuurlijk ook de werkgevers. Dat zijn niet wij als overheid, als parlement, als minister, maar dat zijn de scholen. En dus lijkt het me interessant, minister, om werknemers en werkgevers rond de tafel te brengen en te bekijken wie wat kan doen, want de regelgeving is dan eigenlijk faciliterend in tweede orde. Ik weet niet of dat ergens op de agenda of op de planning staat.

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp-a): Collega's, minister, ik waan me opnieuw in een hoorzitting na de zeer interessante hoorzitting van vanmorgen, maar dit is dan ook

een ongelooflijk belangrijk thema waar we al vele jaren mee bezig zijn, ook tijdens de vorige legislaturen.

Die nota van COC is al lang geen knipperlicht meer. De problematiek van het lerarentekort is al veel langer bekend dan de laatste dagen. De coronacrisis heeft dat alleen verder uitvergroot en de problemen alleen maar erger gemaakt.

Ik sluit me een beetje aan bij collega Vandromme die zegt dat al veel gebeurd is. Ik ontken dat ook niet, mijnheer Daniëls, ik heb de opsomming goed beluisterd, maar ik mis toch wel een beetje een langetermijnvisie. Ook de vakbonden hebben vanmorgen gevraagd om een nota, een beleidsplan te maken over legislaturen heen, ook al kent men niet de volledige budgetten. Op die manier weten de mensen op het veld wat er in welk jaar op het programma staat en krijgen ze een beetje doorzicht. Dat mis ik een beetje en ook de vakbonden en sommige collega's hebben dat gezegd. Minister, bent u bereid om een dergelijk meerjarenplan te maken?

En, twee, hoe ernstig zult u de insteek van de parlementairen nemen? Want uiteindelijk hebben wij met onze fractie in de vorige legislatuur al enkele plannen ingediend waarmee u aan de slag kunt. De bedoeling is nu om over de partijgrenzen heen tot een werknota te komen, na al die hoorzittingen die wij gedurende het jaar hebben gedaan. En we gaan ook tot een aantal heel concrete aanbevelingen komen, net zoals andere organisaties dat doen.

Mijn tweede concrete vraag is dus: in hoeverre bent u bereid om ook met onze insteek concreet rekening te houden? Want uiteindelijk zijn wij als verkozenen van het volk ook wel heel veel aanwezig op het werkveld, bij de mensen. We weten dus wel hoe de vork aan de steel zit en wat de problematieken daar zijn. Ik had graag een heel concreet antwoord gehad op die twee zaken, die wel cruciaal zijn voor de verdere opvolging van dat dossier.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Aan de lerarenloopbaan zullen allicht nog heel wat commissies gewijd worden. Vanmorgen hebben we ook al een hoorzitting gehad met een interessante toetsing van die nota. Ik wil misschien heel kort drie dingen aanhalen die ons wel belangrijk lijken.

Eerst en vooral is het belangrijk om te stellen dat de analyses ondertussen wel gebeurd zijn. Ik zeg niet dat u nog bijkomende analyses wilt doen, maar ik denk dat er heel veel bestudeerd is, heel veel studies zijn gedaan. We weten wat er moet gebeuren, nu komt het erop aan om te 'deliveren'.

Wat u in uw antwoord aangaf lijkt me vrij cruciaal te zijn: het voeren van een personeels- en welzijnsbeleid op school, wat natuurlijk samenhangt met het beleidsvoerend vermogen van de school. Dat is heel cruciaal. Ik krijg ook heel wat signalen, vooral van leerkrachten, die mij zeggen dat het personeelsbeleid bij hen op school nergens naar lijkt. Ik wil voor alle duidelijkheid niet de directies met de vinger wijzen, want vaak hebben ze zoveel werk dat ze er soms gewoon niet toe komen. Soms weten ze ook niet goed hoe ze daarmee aan de slag moeten. Ik denk dat het goed is om daar echt mee aan de slag te gaan. Ik wilde toch vragen dat u een tipje van de sluier oplicht over hoe u dat wilt doen. U hebt gezegd dat u er werk van gaat maken, en dat we er nog van zouden horen. Wel, ik had graag nu al een aantal elementen gehoord van hoe u dat personeelsbeleid wilt versterken.

U hebt ten tweede gesproken over zijinstromers, ook collega Daniëls deed dat. Ik denk dat het belangrijk is dat er stappen zijn gezet om het beroep aantrekkelijker te maken voor zijinstromers. We zullen ook niet anders kunnen als we zijinstromers willen. Mevrouw Krekels zei het vanmorgen nog: het is belangrijk om ook mensen van het werkveld in de klas te krijgen en vice versa. U bedoelde wellicht een klein

beetje iets anders, maar ik denk dat ik die stap wel mag maken naar hier. Het lijkt mij heel belangrijk dat mensen van het werkveld ook in de klas terecht komen, en die zijinstromers zijn daar een belangrijke schakel van.

Maar wat ik ook vaststel, is dat ook heel wat zijinstromers terug uitstromen, om verschillende redenen. Het kan zijn dat ze iets anders hadden verwacht, dat zal zeker zo zijn. Maar ook de financiële voorwaarden kunnen een rol spelen. U hebt inderdaad voor de nieuwe zijinstromers een aantal stappen gezet, maar ik zou u toch willen vragen om een plan te maken om op korte termijn ook financieel iets te doen voor mensen die de laatste jaren zijn ingestroomd. Het is enorm demotiverend als er een nieuwe zijinstromer komt die wel een aantal jaren anciënniteit kan meepakken, terwijl jij al enkele jaren in diezelfde school werkt, en 300 of 400 euro minder verdient voor hetzelfde werk, in dezelfde situatie. Dat is iets wat we toch moeten proberen weg te werken.

Dan kom ik tot mijn laatste punt. Er wordt wel gesproken over het begin van de loopbaan, en dat is natuurlijk erg cruciaal. Als je iemand niet laat beginnen zal die ook nooit kunnen doorstromen of kunnen eindigen in die job. Maar ik wil toch ook aandacht vragen voor het einde van de loopbaan. Er is de laatste jaren heel wat veranderd, vanwege verlofstelsels die afgeschaft zijn en de pensioenleeftijd die is opgevoerd. Ik ben hier alleszins geen pleidooi aan het houden om terug te gaan naar de stelsels van vroeger, want vroeger waren ze misschien toch een beetje te royaal. Maar ik zou u toch willen vragen om ook voor die eindloopbaners iets te doen. Want het aantal afhakers op het einde van de loopbaan vanwege ziekte of burn-out is heel erg groot. Dat waren drie concrete vragen die ik u hier wilde stellen, minister.

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Ik denk dat het duidelijk is dat dit een van de allerbelangrijkste thema's is, en ik wil daar ook nog even op doorgaan. Het personeelsbeleid is al aangeraakt door verschillende collega's, maar ik denk ook dat dat vanochtend heel duidelijk is gebleken: als je spreekt over waardering, over een goede loopbaanbegeleiding, dan zijn dat natuurlijk de fundamenten van een heel sterk, modern HR-beleid.

En ik stel toch vast dat er veel te weinig ruimte, vrijheid en flexibiliteit is op het niveau van een school om daar effectief mee aan de slag te gaan. Ik ken een aantal zijinstromers die vanuit de privé komen, en zij stellen vooral op dat vlak verschillen vast. Als je in een bedrijf komt, wordt er gekeken naar je competenties en je vaardigheden, naar waar je vandaag staat en welk traject je in die organisatie ziet afleggen. Uiteraard is dat niet 100 procent vergelijkbaar met het onderwijs, maar ik geloof wel sterk in persoonlijke ontwikkelingsplannen. Kent de directie vandaag de competenties en de vaardigheden die bij hun leerkrachten aanwezig zijn, andere dan die die ze dagelijks specifiek moeten benutten in de lessen? Als we spreken over gepersonaliseerd leren bij leerlingen, denk ik dat dat minstens even belangrijk is bij leerkrachten, om ze daar perspectief te bieden op een mooie loopbaan. Ik kijk echt uit naar uw informatie en uw plan rond een modern personeelsbeleid. Ik geloof alvast in veel meer vrijheidsgraden op dat vlak.

Ik heb daar geen informatie over – u misschien wel, en anderen misschien ook – maar een onderdeel van een goed personeelsbeleid is bijvoorbeeld ook dat men op het einde van een loopbaan, en dat kan heel vroeg of heel laat zijn, een exitgesprek voert. Weet een school waarom iemand vertrekt? Dat is iets wat vaak vergeten wordt. Men doet dat niet. Men schenkt daar geen aandacht aan, maar dat zijn zo van die elementen die in een modern personeelsbeleid toch wel belangrijk zijn.

Wat vandaag weer brandend actueel is, is het werken na de pensioengerechtigde leeftijd. We hebben dat ook bij andere overheden besproken de voorbije weken.

Er zijn mensen die dat vandaag willen en vragen. Dat is natuurlijk in de grootste vrijwilligheid, daar kan uiteraard geen twijfel over bestaan. Maar mensen die dat willen, moeten volgens mij ook wel de kans krijgen om meer ruimte te krijgen om door te werken na de pensioenleeftijd. We moeten daar ook meer flexibiliteit durven in te bouwen.

Voor mij is een sterk personeelsbeleid ook ingebed in een professioneel sterk organisatiemodel. En een sterke, geprofessionaliseerde organisatie heeft een zekere bestuurlijke schaal. De coronacrisis heeft ons ook geleerd dat er toch wel een oorzakelijk verband is tussen sterke scholen, sterk schoolbeleid en -bestuur, en de manier waarop dat is aangepakt. Ziet u dat ook? Ziet u ook een relatie tussen een bestuurlijke schaal en een sterk personeelsbeleid, om op die manier ook betere leerkrachten te kunnen aantrekken en ze te kunnen vasthouden?

Wat betreft communicatie en imago zit ik volledig op uw lijn, minister. Dat is inderdaad cruciaal. Andere sectoren hebben dat al aangetoond, in de zorgsector, bij de politie. Dat is vanochtend ook even aan bod gekomen. Als je echt mensen wilt werven, moet je massief inzetten op een communicatiecampagne. We hebben altijd gesproken over de ambassadeur. Ik heb daar niets meer over gehoord, vandaar nog eens de vraag. Geloof u daar nog in, een trekker die mensen naar het onderwijs moet toeleiden? Want de manier waarop de samenleving naar ons onderwijs kijkt, kan absoluut beter, vind ik persoonlijk. Het imago is vanochtend ook herhaaldelijk aangekaart. Ik denk dat we Vlaanderen echt moeten laten zien hoe belangrijk het leven als leerkracht is en wat er allemaal bij komt kijken. De voorbije maanden, in tijden van corona, hebben we gezien dat ouders dat meer zijn gaan waarderen doordat ze er heel dicht bij zijn moeten gaan zitten, letterlijk, naast de kinderen. Op die manier hebben ze een grote waardering voor de job gekregen, doordat ze dat ook zien. Ik zou zeggen: laat Vlaanderen zien wat het inhoudt, wat van die mensen verwacht wordt, hoe ze zich elke dag inspannen. Zo zal de waardering ook toenemen. Dat zal het imago ten goede komen. En dan gaat hopelijk ook de instroom verbeteren op dat vlak.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik zal proberen kort te antwoorden in drie luikjes. Ten eerste: inzake de versterking van de rol en de waardering van leerkrachten zijn natuurlijk ook de gesprekken cruciaal die worden opgestart met de sociale partners in het kader van de cao en andere maatregelen die we ter zake treffen. Ik ga niet met de fanfare op kop lopen, maar ik denk dat ik u wel al wat tipjes van de sluier heb opgelicht, bijvoorbeeld als het gaat over de versterking van de schoolleiders en de professionalisering op dat vlak, als het gaat over de extra ondersteuning in basisscholen, als het gaat over de administratieve ondersteuning.

Het tweede luikje gaat over de lerarenopleiding. Het is goed dat COC ook daaraan zo uitgebreid aandacht besteedt.

We gaan de instaptoets versterken. We hebben ondertussen een project gelanceerd waarbij we oproepen doen naar pilootprojecten met de focus op het versterken van de vakkennis en de vakdidactiek Nederlands, Frans en STEM, en ook op het versterken van de flexibele opleidingstrajecten. Daarbij kunnen we er nog meer voor zorgen dat het aantrekkelijk wordt voor zijinstromers om de overstap te maken naar ons onderwijs.

We zijn ook de dialoog gestart met de lerarenopleiders om ervoor te zorgen dat de opleiding absoluut versterkt wordt. In de discussie over de propedeuse, waarbij ik vaststel dat men daar in Nederland wel enigszins van terugkomt, moeten wij de vinger leggen op het werkelijke onderliggende probleem, namelijk dat je in het voortraject vaststelt dat studenten die starten in de lerarenopleiding onder andere op het vlak van Nederlands niet afdoende geschoold zijn. Dan schort er toch wat

aan het voorbereidende curriculum, aan de opleiding in het kader van het secundair onderwijs en het basisonderwijs. Men moet daar vooral meer inzetten op het Nederlands, zou ik dan denken. Ik kan mij inbeelden dat wat geldt voor de lerarenopleiding ook geldt voor diverse andere opleidingen in ons hoger onderwijs.

Met betrekking tot de werk- en welzijnsaspecten hebben wij met de koepels en de werknemers de ondertussen door hen onderschreven afspraak gemaakt om in te zetten op werkbaar werk en op een constructief personeelsbeleid. Het voorbeeld van het exitgesprek, dat werd aangehaald door de heer Brouns, ligt ook op tafel en maakt deel uit van de gesprekken in het kader van de vaste benoeming. Dat is daar ook een element van: ervoor zorgen dat je meer aandacht besteedt aan de ingang maar evenzeer ook aan de uitgang. Je moet detecteren wat er fout is gelopen. Dat kan een heel concrete situatie zijn in de school, maar het kan ook te wijten zijn aan de beleidsverantwoordelijkheid. Het kan dus ook liggen aan de school in kwestie.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Ik dank mijn collega's voor hun interessante tussenkomsten en, minister, u voor uw laatste antwoord.

Vanmorgen, collega's en minister, had ik het gevoel dat we hier een mooi en heel interessant palet van de vakorganisaties hebben. Maar ik miste een deel, namelijk de onderwijsverstreckers zelf. Collega Daniëls gaf het ook al aan: we moeten hen samen zetten. Ik hoop dus, minister, dat u heel gauw die reis waarover ik het daarnet had, inplant en dat we de eindbestemming kennen, en dat er voor ons, parlementsleden, zoals collega Vandenberghe zei, ook een plaatsje is op deze rit, zodat we mee kunnen beluisteren wat er op tafel ligt en mee kunnen beslissen. Zo weten we waar we naartoe rijden en wat het pact dat gesloten zou kunnen worden finaal kan zijn.

Ik noteer een aantal zaken die ik belangrijk vind en die ik wil onthouden van uw tussenkomst, minister. U geeft, heel specifiek met betrekking tot de lerarenopleiding, aan dat u toch geen voorstander bent van de eindtermen in de lerarenopleiding en ook niet van aparte opleidingsstructuren, zoals men in de nota van COC ook vraagt. Wij ondersteunen in elk geval dit punt.

U ging niet in op het punt over de leerkracht als lid van een team. Ik wil hier nog even benadrukken dat dat een heel belangrijke zaak is. Zeker als er wordt gewerkt met zijinstromers merk ik dat we de nodige aandacht moeten hebben voor het statuut, voor de specifieke erkenning van een aantal statuten. Het is heel belangrijk dat er gewerkt wordt aan een team, aan het gevoel van samen een school te maken.

Ik ben zeer tevreden met de uitgebreide antwoorden van vandaag.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Zowel de vragen, als het antwoord, als de verschillende pistes die COC, maar ook de vakorganisaties deze ochtend naar voren hebben geschoven, duiden aan dat het niet alleen een taak van het parlement, de regering of de minister is, maar dat er vele andere spelers zijn.

Minister, u zegt dat het ook gaat over de haalbaarheid van eindtermen voor de lerarenopleidingen. Misschien is dat niet direct de richting die we erdoor krijgen, maar ik heb wel duidelijk gehoord, ook van de onderwijsverstreckers, dat de lerarenopleiding een belangrijk aspect heeft. Als bijna 70 procent van beginnende leerkrachten in een onlinebevraging aangeeft dat de lerarenopleidingen hun niet gegeven heeft wat ze nodig hadden om te kunnen starten, dan moeten de

lerarenopleidingen zelf in de spiegel kijken en dat doen ze ook. Met wat u naar voren hebt gebracht, kan dat proces alleen maar worden versneld.

Collega Vandromme, ik ben blij dat u het met me eens bent dat we ook de vakbonden samen moeten zetten met de werkgevers. Op dat kruispunt liggen een aantal oplossingen op tafel.

Minister, ik wil nog even mijn pleidooi kracht bijzetten om onze onderwijsinspectie, dan wel verificatie een aantal zaken te laten meenemen inzake schoolbeleid. De regering en het parlement steken er veel tijd in om een aantal mogelijkheden, maar ook grendels in te bouwen. Als er dan natuurlijk niemand die grendels opent of als er iemand te snel rijdt en er weinig pakkans is, dan is de kans klein dat men zich aan bepaalde afspraken houdt.

Collega's, dit wordt inderdaad vervolgd.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de impact van het systeem van dubbele contingentering – 1188 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Loes Vandromme

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp-a): Minister, ik wil het vandaag nog eens hebben over de dubbele contingentering in het inschrijvingsbeleid. Het Vlaams regeerakkoord voorziet in een aanpassing van het Inschrijvingsdecreet en de volledige afschaffing van het systeem van dubbele contingentering om de keuzevrijheid maximaal te garanderen. Volgens de Vlaamse Regering tast het systeem van dubbele contingentering de vrije schoolkeuze van ouders aan. In plaats daarvan wil de Vlaamse Regering een nieuwe regel invoeren waarbij scholen op vrijwillige basis voorrang kunnen verlenen voor maximum 20 procent aan een ondervertegenwoordigde groep.

In de voorbije kerstvakantie werd ik geattendeerd op een onderzoek van het Steunpunt Onderwijsonderzoek (SONO) van vorig jaar. Het is een onderzoek naar de toewijzingsalgoritmes bij aanmeldingssystemen in het secundair onderwijs om te bepalen welke invloed die hebben op het maximaliseren van de vrije schoolkeuze enerzijds en de sociale mix op scholen anderzijds.

In hun rapport beschrijven de onderzoekers de resultaten voor verschillende toewijzingsalgoritmes op de reële aanmeldingsdata uit 2019 voor het secundair onderwijs, zowel 1A als 1B, in de steden Brussel, Antwerpen, Gent en Leuven.

Ze maakten daarbij de vergelijking tussen procedures voor toewijzing van de vrije plaatsen met gebruik van de dubbele contingentering – de eerste piste –, en met gebruik van de regeling waarbij vrije plaatsen voor maximaal 20 procent van de capaciteit bij voorrang wordt toegekend aan leerlingen behorende tot een ondervertegenwoordigde groep – de tweede piste –, zoals nu in het regeerakkoord staat als nieuwe piste voor het Inschrijvingsdecreet dat hopelijk snel ter discussie wordt voorgelegd aan het parlement. De derde piste is dat er geen rekening wordt gehouden met de socio-economische status (SES) van de leerlingen.

De bedoeling van de onderzoekers was om via die simulaties na te gaan of de maximum 20 procentregeling even effectief was als de dubbele contingentering in

het realiseren van een meer evenredige verdeling van hoog- en laag-SES-leerlingen over scholen. De onderzoekers kwamen daarbij tot de conclusie dat, wat betreft een goede verdeling tussen hoog- en laag-SES-leerlingen, dubbele contingentering beduidend effectiever is.

Maar minstens even relevant, zeker ook voor pleitbezorgers van vrije schoolkeuze, is dat uit al die simulaties ook blijkt dat het systeem van dubbele contingentering ofwel helemaal geen ofwel een positieve impact heeft op het aandeel leerlingen dat hun school van eerste voorkeur toegewezen krijgt. Zo kregen in Brussel en Antwerpen significant meer leerlingen een plaats in hun school van eerste voorkeur toegewezen wanneer de dubbele contingentering wordt toegepast, dan wanneer die niet wordt toegepast. Voor Brussel kwamen de onderzoekers bovendien tot de bevinding dat mét toepassing van de dubbele contingentering significant minder leerlingen helemaal geen plaats toegewezen kregen. Met andere woorden, dit onderzoek bewijst via die simulaties dat dubbele contingentering in een aanmeldsysteem de vrije schoolkeuze helemaal niet aantast, maar ze eigenlijk zelfs kan bevorderen.

Minister, hebt u kennis genomen van dit onderzoek aangaande de toewijzingsalgoritmes in aanmeldingsystemen? Bent u akkoord, na het lezen van dat onderzoek, dat dubbele contingentering de vrije schoolkeuze niet aantast? Bent u ook akkoord dat het systeem van dubbele contingentering op dit moment nog steeds de beste manier is om een sociale mix in scholen te garanderen?

Dan natuurlijk de vraag van één miljoen: bent u dan ook bereid de conclusies daaruit te trekken en uw voornemen om de dubbele contingentering ook in het basisonderwijs af te schaffen, te herzien?

Tot slot wil ik nog van de gelegenheid gebruikmaken om nog eens te informeren naar de timing van dat nieuwe inschrijvingsdecreet. Wanneer mogen we dat in het parlement verwachten?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: U kent natuurlijk de passage in het regeerakkoord, die onverbloemd duidelijk is, namelijk: wij schaffen die dubbele contingentering af.

Ten tweede bent u nogal duidelijk in het trekken van conclusies. Maar het is niet zo dat je uit die studie kunt afleiden dat de dubbele contingentering altijd en overal een verbetering oplevert wat betreft het toewijzen van de school van eerste keuze. De simulaties met dubbele contingentering heeft men op slechts één algoritme toegepast, namelijk dat van de 'deferred acceptance' met 'multiple tie-breaking'. Er zijn wel meer algoritmes. Men heeft mij eens al die algoritmes proberen uit te leggen, en op het einde van de dag ben je volledig tureluurs. Om maar te zeggen, dit is maar één algoritme dat gebruikt is. Er zijn geen simulaties gehouden met andere veelgebruikte algoritmes in combinatie met dubbele contingentering. De studie stelt ook niet in vraag of werken met dubbele contingentering wel een goed systeem is.

Wij gaan voor een systeem met een facultatieve voorrangsgroep – dat lijkt mij ook perfect te verantwoorden – in plaats van een dwingende, centralistische aanpak, zoals die eigenlijk vervat zit in de dubbele contingentering. Dat is duidelijker voor ouders, denk ik. Er is heel wat kritiek van ouders op de dubbele contingentering. Dat is ten eerste moeilijk uitlegbaar en zorgt voor heel wat frustraties. Ik denk dat men nood heeft aan wat meer duidelijkheid en transparantie. Maar de dubbele contingentering wordt vooral ook vaak als oneerlijk en onrechtvaardig ervaren. Men vraagt zich af waarom die bepaalde doelgroep altijd en overal positief gediscrimineerd wordt.

Ik vind het ook belangrijk dat je kunt inspelen op een lokale context. Alle situaties zijn lokaal anders. Dubbele contingentering is een vrij rigide systeem en vrij centralistisch. Autonomie geven om voor hun facultatieve voorrangsgroep zelf keuzes te maken waar zij lokaal de nood aan voelen, is een beter systeem, waarbij je ook veel fijnmaziger en gericht kunt inspelen op een lokale problematiek.

Wat onze aanpak betreft: we zijn momenteel een aanpassing, dus eigenlijk een nieuw Inschrijvingsdecreet, aan het bespreken zonder dubbele contingentering in zowel basis- als secundair onderwijs, dat in werking kan gaan voor de inschrijvingen van het schooljaar 2022-2023.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp.a): Minister, ik begrijp toch niet goed dat u dat onderzoek zomaar naast u neerlegt, maar bon, het verbaast mij anderzijds helaas ook niet dat u zo rabiaat vasthoudt aan uw ambitie om komaf te maken met de dubbele contingentering. Ik vind het echt heel jammer dat u, als minister die nochtans beweerde een fervent aanhanger te zijn van evidencebased beleid, de duidelijke indicaties die dit onderzoek toch geeft over de voordelen die de dubbele contingentering ook heeft, zomaar negeert in uw antwoord. Ik begrijp dat de vrije schoolkeuze voor u belangrijk is, dat u dat hoog in het vaandel draagt. Ik vind dat dat principe inderdaad belangrijk is en dat we daar zeker rekening mee moeten houden, maar uit de simulaties die in dit onderzoek werden gedaan, blijkt toch dat, ook als men werkt met een dubbele contingentering, men kan gaan naar een systeem waarbij de vrije schoolkeuze amper wordt geïmpacteerd.

Minister, ik zie dus maar twee mogelijkheden. Ofwel wilt u vooral komaf maken met een systeem dat u vooral ziet als een links paradepaardje. Dan past die afschaffing van de dubbele contingentering in een ondertussen lang wordende rij van symboolbeslissingen, die misschien wel goed klinken, maar wat ons betreft tot niks leiden. Ofwel – en ik weet eigenlijk niet wat ik erger moet vinden – wilt u vooral af van dat systeem van dubbele contingentering omdat u het doel van die dubbele contingentering, met name het realiseren van een betere sociale mix op school, eigenlijk helemaal niet belangrijk vindt, of erger nog, het liefst zo veel mogelijk wilt vermijden. Daarin lees ik dus de zoveelste bevestiging dat u eigenlijk vooral rijdt voor elitescholen, waar goed geïnformeerde en goed georganiseerde ouders hun sterke leerlingen ingeschreven krijgen, en dat die sociale mix u voor de rest weinig interesseert. Leerlingen die niet dat geluk hebben, die moeten dan maar hun plan trekken om ingeschreven te raken in een school.

Minister, ik hoop natuurlijk dat ik me daarin vergis. U bent duidelijk nog niet overtuigd door dit onderzoek. U hebt ook gelijk als u zegt dat het maar één algoritme is, dat er nog meer algoritmes zijn die zouden kunnen worden bekeken in simulaties van wat precies de impact is op de inschrijvingen. Ik hoop dat ik u dan toch minstens kan overtuigen om verder onderzoek te doen naar de impact van verschillende toewijzingsalgoritmes binnen inschrijvingsssystemen. We weten dat SONO ondertussen ter ziele is gegaan. Er is echter een opvolger, namelijk onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek (OBPWO). Ik hoop dat die de kans zal krijgen om verder onderzoek te doen naar de precieze impact van die verschillende toewijzingsalgoritmes, in de hoop dat dat misschien nog meer duidelijkheid brengt en u alsnog op andere gedachten kan brengen.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, het is inderdaad zeker geen geheim dat u en uw partij geen voorstander zijn van die dubbele contingentering, nog steeds met de verkeerde argumenten. Dat vind ik eigenlijk een beetje ergerlijk. U blijft maar zeggen dat dat positieve discriminatie van kansengroepen is. Neen, dat is het niet, het is proberen een sociale mix te bereiken. Als er een overwicht is van

één groep, dan krijgt een andere groep voorrang. Dat kunnen ook kansrijke kinderen zijn in een school met heel veel kansarme kinderen, of omgekeerd. Dat is dus geen systeem van bewuste positieve discriminatie of voorrang geven aan kansarmen. U blijft dat beeld de wereld in sturen, en natuurlijk krijg je dan onbegrip van bepaalde ouders. U zegt dat dat niet uit te leggen is en leidt tot frustratie, maar u moet het natuurlijk willen uitleggen.

Inderdaad, waar wilt u naartoe? Wilt u segregatie behouden en bent u tegen een sociale mix? Ik vind dat bijzonder jammer. Ik denk dat we dat in een breder maatschappelijk plaatje moeten zien. We beseffen toch allemaal hoe belangrijk die sociale mix wel is.

Als je segregatie in stand houdt krijg je onbegrip, onverdraagzaamheid en verdere maatschappelijke polarisatie. Ons onderwijs zal een hoeksteen zijn in het proberen te bestrijden van die polarisatie. We zien die in de VS, maar ook bij ons. Zoveel mogelijk mensen van verschillende groepen met elkaar in contact brengen, moet een maatschappelijk streven zijn. In dat bredere plaatje is dat goed, natuurlijk naast het bewerkstelligen van de onderwijskwaliteit en het dichten van de kloof. Ik vind het spijtig dat u dat loslaat.

Mijn vraag is de vraag van de LOP-voorzitters, die u een brief geschreven hebben: allemaal goed en wel, maar kunt u er ten minste voor zorgen dat u het niet verbiedt. U moet het niet opleggen, u moet het niet verplichten als u er niet in gelooft. U geeft zo vaak aan dat de vrijheid van onderwijs zo belangrijk is en dat u het veld zelf wilt laten beslissen wat de beste methode is. Laat het dan ten minste mogelijk blijven voor die steden en gebieden die daar wel in geloven en het wel nobel vinden om te proberen eerst de schoolkeuze te garanderen, te proberen te garanderen dat leerlingen zoveel mogelijk een plek hebben op school – in Brussel blijkt dat een van de positieve effecten te zijn – en daarbij ook de sociale mix te bewerkstelligen. Als het systeem met de algoritmes die gebruikt worden, werkt, laat de mensen dan toe het nog op die manier te gebruiken.

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Minister, wij zijn net zoals u wel voorstander van de volledige vrijheid van onderwijs en we zijn dus ook blij dat die dubbele contingentering op de schop gaat. Dat was ook een van de standpunten in ons verkiezingsprogramma voor 2019.

Ik wil even op een ander feit wijzen. Wegens de automatische toekenning van de schooltoelage, wat eigenlijk wel een goede zaak is, is het aantal indicatorleerlingen zeer sterk gestegen, omdat het krijgen van de schooltoelage een van de indicatoren is. Naar mijn aanvoelen is het aantal indicatorleerlingen daardoor misschien zelfs een beetje artificieel gestegen. Men kan geen grootverdiener zijn, maar daarom is men niet noodzakelijk kansarm. Ik vraag me af of het misschien nodig is om te verfijnen wie in aanmerking komt om indicatorleerling te zijn. Als je overgaat naar het nieuwe systeem van het nieuwe decreet dat u aankondigt, met de eventuele 20 procent die facultatief is, ben ik dan toch blij dat die er nu toch nog facultatief komt, hoewel ik tegen elke vorm van contingentering ben. De vraag is: als men 20 procent voorbehoudt maar men gaat door het groeipakket en de automatische toewijzing naar een situatie waar bijvoorbeeld 40 procent van de populatie indicator is, dan zal het zijn doel voorbijschieten; ik vraag me af of dit niet moet worden herbekeken.

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Voorzitter, minister, collega's, wij ondersteunen de vraag van mevrouw Goeman en het systeem van de dubbele contingentering. Het is misschien niet perfect, maar wat ook niet perfect is, is ons onderwijs. De segregatie

is enorm. Een op de twee leerlingen zit in een zwarte of een witte school. Wij zijn wereldkampioen in segregatie. Dat is natuurlijk een groot probleem, want leerlingen leren heel veel van elkaar. Ze leren niet alleen in de klas, ze leren ook van elkaar.

Minister, ik vind dit zeer tegenstrijdig. U zit constant te hameren op taal, mijns inziens voor een deel terecht. De taal is zeer belangrijk, niet alleen het Nederlands, maar de taalvaardigheid als dusdanig. Maar hoe gaan kinderen Nederlands leren in een concentratieschool waar 80 procent van de leerlingen migratieroots heeft? Dat is toch absurd. Het is een cruciaal probleem. Ik snap niet waarom u blijft vasthouden aan maatregelen om dat op te lossen. U zegt: 'Waarom wordt die ene groep altijd positief gediscrimineerd?' Welnu, ik vind dat een zeer straffe uitspraak. Denkt u dat nu echt? Dat mensen met een migratieachtergrond altijd positief gediscrimineerd worden op de huurmarkt, in het onderwijs, op de arbeidsmarkt? Ik denk dat de realiteit net het tegengestelde is, en dat we inderdaad moeten zoeken naar manieren om minstens in het onderwijs te zorgen dat dat niet zo is. Die dubbele contingentering is één manier. Er zijn ook andere manieren.

Er is een onderzoek van professor Bernard Delvaux aan de UCL, waarin hij vraagt waarom we niet kunnen zorgen voor een soort van standaardbrief waarbij de overheid zegt: u woont in die wijk, wij stellen u een school voor. Ouders mogen daar nog altijd van afwijken, maar ze geven een soort van standaardkeuze op basis van twee criteria: de afstand naar de school – belangrijk voor ons vervoer – en de sociaaleconomische achtergrond. Er zijn bijvoorbeeld plaatsen in Frankrijk waar men dat doet, en we zien dat de meeste mensen zich aansluiten bij de standaardkeuze. Dan kun je een mix maken maar behoud je de vrijheid, dat is geen probleem. Mensen die willen afwijken kunnen een andere school zoeken. En mensen die niet afwijken hebben een gegarandeerde plaats op hun school. Mijn vraag is om ook dat systeem toch eens te bekijken. We moeten ons wel bewust zijn van de immens nadelige gevolgen van de segregatie in ons onderwijs.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Sommige argumenten begrijp ik niet zo goed. De heer De Witte hekelt het feit dat er zoveel concentratiescholen zijn, dus blijktbaar is die dubbele contingentering daar dan toch niet zo effectief en efficiënt. Het bestaat toch al een tijdje.

Ten tweede wordt onder andere door mevrouw Meuleman de polarisatie gehekeld. Wel, als je op grond van een jakobijns centralisme contingenten van leerlingen gaat vastleggen die voorrang hebben, dan weet ik niet in welke mate dat ook eerder aanleiding geeft tot polarisatie.

Ten derde is er de bekommernis rond de sociale mix. We geven net de mogelijkheid om lokaal een inschatting te maken en lokaal keuzes te maken, waarbij naar eigen inzichten voorrangsgroepen mogen worden bepaald. Waar bent u bang van? Toch niet van lokale autonomie en verantwoordelijkheid? Als je ook weet wat de samenstelling is van de lokale beslissingsorganen, en dat we ook nog eens zorgen voor een betrokkenheid van lokale besturen, dan vraag ik mij af waar u bang voor bent. Ik denk dat men lokaal wel heel goed kan bepalen wat de noden zijn en waar desgevallend moet worden ingegrepen. Ik zou voorstellen om die angst toch los te laten.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp-a): Bedankt, minister. Ik kan niet anders dan erop te blijven aandringen om te bezinnen voor u dat inschrijvingsdecreet gaat indienen. Want inderdaad, de dubbele contingentering is vooral bedoeld om te werken aan een sociale mix. Het systeem is perfect. We hebben inderdaad vandaag nog veel

te veel segregatie in ons onderwijs, maar de afschaffing van de dubbele contingentering gaat het probleem alleen maar veel groter maken.

Uit het onderzoek dat ik net heb geciteerd blijkt dat dat systeem met een voorrangregeling voor 20 procent van de ondervertegenwoordigde groep in de simulaties sowieso een minder goed resultaat oplevert dan de dubbele contingentering. Er is dus geen eenvoudige oplossing voor het probleem, maar u gaat het alleen maar erger maken. U gaat de segregatie in stand houden. Ik sluit mij aan bij wat de collega's hebben gezegd over dat dat een ongelooflijk negatieve impact heeft, op alle leerlingen.

Want ik wil ook nog eens in de verf zetten dat die dubbele contingentering inderdaad in de twee richtingen werkt. Je gaat kinderen met veel kansen in andere scholen binnenkrijgen en omgekeerd. Ik vind het bijzonder jammer dat u niet overtuigd bent van de meerwaarde, zeker ook omdat uit het onderzoek van SONO blijkt dat zo'n systeem van een dubbele contingentering niet ten koste gaat van de vrije schoolkeuze, waar u het altijd over hebt. Volgens dat onderzoek is er wel een positieve impact op het aandeel leerlingen dat toch zijn eerste school van keuze toegewezen krijgt.

U hebt jammer genoeg niet geantwoord op mijn vraag of u toch ten minste van plan bent om daar verder onderzoek naar te doen. Bij deze doe ik nog een oproep om dat dan toch in ieder geval te overwegen. Want ik vind dat wij in elk geval, ook als parlement, recht hebben op een duidelijk zicht op de impact van het beleid dat u wilt voeren.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Kim De Witte aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de toename van het aantal bijlessen in het onderwijs – 1207 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Loes Vandromme

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Voorzitter, minister, collega's, veel leerlingen zitten erdoor. Dat is niets nieuws dat ik vertel. Ze kunnen hun vrienden niet zien. Ze kunnen niet op stap gaan. Ze kunnen niet sporten. Ze zitten uren voor de leerstof en hebben het vaak moeilijk om die te begrijpen zonder veel hulp en begeleiding. Het is dan ook niet verwonderlijk dat de leerachterstand sterk is toegenomen. Meer dan de helft van de leerlingen heeft leerachterstand opgelopen. Meer dan de helft, dat is enorm. Ouders willen natuurlijk dat hun kinderen slagen en zijn op zoek naar bijlessen. We zien dat de vraag naar bijlessen verdubbeld is sinds de kerstvakantie.

U stimuleert dat ook, minister. U hebt hier vorige maand in de coronacommissie gezegd dat u de leerachterstand onder meer wilt wegwerken via bijlessen na de lessen, in de vakantie, in de weekends. Een probleem daarbij is dat die bijlessen niet gratis zijn. Dat is zelfs tamelijk duur, tussen 30 en 40 euro per uur op de private markt. U hebt vorige week ongetwijfeld de getuigenis op Radio 1 gehoord van een mama wier zoon een zeer slecht kerstrapport had. Die mama vertelde dat haar was aangeraden om bijles te volgen. En als zij de rekening maakte van de kosten van dat bijlessenpakket, kwam dat neer op 1000 euro. Wie kan zo iets betalen?

Mijn probleem met heel die bijlessenindustrie is dat het leidt tot eliteonderwijs, minister, en dat de kloof tussen rijk en arm daardoor vergroot. Dat zeg niet ik, van

de PVDA, maar dat zeggen onder meer Raymonda Verdyck, topvrouw van het gemeenschapsonderwijs, Pedro De Bruyckere, docent aan de Arteveldehogeschool in Gent, Stefan Grielens, directeur van de vrije CLB's (centra voor leerlingenbegeleiding). In onze visie is onderwijs een recht, geen voorrecht, en moeten we zien dat iedereen mee is. Iedereen met leerachterstand heeft het recht om dat bij te werken in het reguliere onderwijs, onafhankelijk van de portefeuille van zijn mama of papa.

Minister, hoe zult u ervoor zorgen dat aanbeveling nummer 73 van de coronacommissie, die zegt dat de leerachterstand prioritair tijdens de lessen wordt weggewerkt en dat dat de beste garantie is om alle leerlingen te bereiken, uitgevoerd wordt?

Hoe gaat u vermijden dat dure bijlessen en huiswerkbegeleiding in de toekomst de norm worden en, aansluitend daarbij, dat leerkrachten die sterk zijn in het lesgeven, om lucratieve redenen naar dat schaduwonderwijs zouden gaan?

En hoe zult u garanderen dat bijlessen voor de leerlingen die het wel nodig hebben, voor de specifieke groep die wel nog specifiek bijles nodig heeft in specifieke omstandigheden, betaalbaar blijven?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik denk dat ik afdoende gemanifesteerd heb dat ik heel bezorgd ben over leerachterstand, over onderwijskwaliteit en over beide elementen samen. De beste garantie om te verhinderen dat er nog meer leerachterstand wordt opgelopen, is natuurlijk het maximaal openhouden van de scholen. Ik hoop ook daar in dit parlement meer bondgenoten te vinden dan voorheen, zodat we met zijn allen zeggen dat het laatste redmiddel het sluiten van de scholen is, of het uitbreiden van beperkingen met betrekking tot contactonderwijs. Dat zijn allemaal zaken die altijd als eerste maatregel moeten worden bekeken.

Uiteraard moet de leerachterstand vooral binnen de lessen worden weggewerkt. Dat is nogal evident. Maar sommige groepen leerlingen hebben natuurlijk letterlijk lestijd gemist, door onder andere de lockdown of door de verlenging van vakanties.

Het is duidelijk dat bij sommige groepen leerlingen de achterstand zo groot is dat hij niet binnen de reguliere lestijden kan worden aangepakt zonder daarbij de leerprestaties van de andere leerlingen in de klas in het gedrang te brengen. De meeste schoolagenda's zijn ook in een niet-coronaschooljaar al goed gevuld. Voor extra remediëring willen we absoluut een tandje bij steken. Ik heb een relanceplan voor het onderwijs. Dat past in het Europese relanceplan. Wij hebben in een budget voorzien waarbij we de aanpak van de leerachterstand en zeker ook de focus op de kwetsbaarste leerlingen centraal stellen. Wij hebben een budget uitgetrokken van 90 miljoen euro, met een pakket van maatregelen voor kwetsbare leerlingen en studenten, en ook voor wat we wendbare scholen noemen. Daarover werken we momenteel een visienota uit. We zullen daarover besprekingen laten plaatsvinden in het parlement.

Nu beschikken scholen al over hefboomen om de leerachterstand aan te pakken, al dan niet in samenwerking met de pedagogische begeleidingsdiensten. Bij het begin van het schooljaar heeft de klassenraad de mogelijkheid om een leerling uit het tweede leerjaar van de eerste graad van het secundair onderwijs een of meer remediërende differentiatiepakketten op te leggen. Daarmee kun je onmiddellijk aan remediëring doen. Voor tijdelijke leermoeilijkheden of leerachterstanden voor een of meer vakken kan een secundaire school ook altijd een individueel leertraject uittekenen voor een individuele leerling. Dan wordt de leerling vrijgesteld van het volgen van bepaalde onderdelen van de vorming. De onderdelen van de vorming waarvan de leerling wordt vrijgesteld, kunnen tijdelijk worden vervangen door

andere onderdelen van de vorming waarvoor de leerling achterstand heeft opgelopen. Daarvoor is een gunstige beslissing nodig van zowel de klassenraad als van de ouders.

In het voorjaar van 2020 werd een pedagogische reserve opgezet. Scholen kunnen daar een beroep op doen. Die pedagogische reserve bestaat vooral uit initiatieven en organisaties met vooral vrijwilligers die leerlingen kunnen ondersteunen, bijvoorbeeld met bijlessen, met huiswerkbegeleiding en met mentale ondersteuning.

Wij hebben ook het project Leerbuddy Vlaanderen, waarbij we zoveel mogelijk kwetsbare leerlingen met een leerachterstand ondersteunen om een inhaalbeweging te maken. Dat project ambieert enerzijds om de bestaande waardevolle initiatieven – de zogenaamde student tutoring, buddybegeleiding en/of huiswerkbegeleiding – te versterken. Anderzijds zorgt de trekker, de vzw Schoolmakers, voor de opstart van nieuwe initiatieven. Het is de bedoeling dat we er met alle lerarenopleidingen voor zorgen dat ze alle studenten in een lerarenopleiding kunnen inschakelen om jongeren met een leerachterstand individueel bij te spijkeren als een soort buddy of coach. Dat levert een voordeel op voor de betrokken leerling maar ook voor de betrokken student. Daar hebben we ook middelen voor uitgetrokken. De vzw Schoolmakers coördineert de hele operatie Vlaanderenbreed. Er bestonden daarvoor, bijvoorbeeld in Leuven, ook wel heel goede initiatieven, maar we wilden dat Vlaanderenbreed uitrollen.

Wat de maatregelen buiten de lestijden betreft, zetten we natuurlijk verder in op de zomer- en de bijscholen om de leerachterstand weg te werken. We hebben daar ook iets voor uitgetrokken. Ik hoef niet te illustreren wat het zinvolle effect is geweest. Ik wil de zomerschool structureel verankeren. Dit is een positief gevolg van de coronacrisis. Laat een crisis nooit voorbijgaan zonder positieve gevolgen. Dit mag op dat vlak geen verloren crisis zijn. De bijscholen hebben iets minder succes. Dat heeft te maken met de timing. Het zijn net die scholen die nu al met heel veel bezig zijn die worden uitgenodigd om mee te stappen in de zogenaamde bijscholen waar je na de lesuren, in de weekends of in andere vakanties scholieren kunt bijspijkeren.

Dus, dat zit allemaal wel goed, maar het probleem is natuurlijk dat je ook altijd de mensen moet vinden. Dat is een wekkerend probleem in alle maatregelen die we voorstellen. We hebben de pedagogische reserve, we hebben de gepensioneerden en daar willen we nog verder op inzetten om die reserve te verruimen. Ik denk dat er daarvoor een maatschappelijke bereidheid bestaat.

We hebben ondertussen ook middelen uitgetrokken om werk te maken van een versnelde vervanging van leerkrachten. Vroeger was het enkel mogelijk om na een afwezigheid van meer dan tien dagen aanspraak te maken op middelen voor vervanging. We hebben dat nu bespoedigd. Het is goed en wel dat je die middelen hebt, maar je moet ook de gekwalificeerde leerkrachten hebben, en dat is altijd wel een probleem.

Tot slot, het staat ouders ook vrij om gebruik te maken van het aanbod van betalende bijlessen. Sommigen zeggen dat dat niet mag, maar dat heeft altijd bestaan en het zal blijven bestaan. Ik wil nogmaals benadrukken dat het de schoolteams zijn die als eerste ervoor verantwoordelijk zijn en blijven dat de eindtermen bij de leerlingen worden gerealiseerd. Daar doen we ook met onze begroting een aanzienlijke inspanning voor, ook als het gaat over de relancemiddelen voor onderwijs.

Men focust dan op de middelen die gelabeld zijn als digitaal, maar in totaliteit gaat het wel over 585 miljoen euro die we investeren in het kader van de relance voor onderwijs. Daar kunnen we niet treurig om zijn. We voorzien de nodige middelen en hebben daarbij heel veel oog voor de meest kwetsbaren in onze samenleving.

Ik ben ervan overtuigd dat al die maatregelen samen een doelgerichte aanpak van de leerachterstand zullen realiseren, maar het zal nog niet genoeg zijn. In samenwerking met de sociale partners zorgen we ervoor dat we na de krokusvakantie een extra inspanning kunnen doen. Daarvoor verwijs ik naar de budgettaire middelen die we voorhanden hebben, namelijk 90 miljoen euro.

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Minister, we moeten inderdaad de scholen openhouden zolang dat verantwoord is. Het is een van de laatste kranen die we moeten dichtdraaien in deze coronacrisis. Daar heeft u in ons een medestander.

Ik ga er ook mee akkoord dat we niet kunnen verbieden dat mensen bijles krijgen, uiteraard niet. De vraag is of we dat stimuleren, of zeggen we zeer duidelijk dat we de achterstand die we in deze uitzonderlijke crisis hebben opgelopen, in de eerste plaats moeten inhalen in de scholen zelf, en dat de gemeenschap daarin haar verantwoordelijkheid moet opnemen? Of zeggen we: nee, iedereen trekt zijn eigen plan?

Minister, ik heb begrepen dat u zegt dat u dat in de scholen wilt oplossen. Ik ondersteun die interpretatie, maar ik heb toch nog een paar vragen. Zoals ik het begrijp, lopen de middelen die zijn vrijgemaakt voor extra ondersteuning in de scholen af op 19 februari. Het gaat dan over extra ondersteuning voor bijlessen en extra omkadering in de scholen. Klopt die interpretatie? 19 februari is over een dikke maand en dus heel binnenkort. Ik denk niet dat de problemen tegen dan opgelost zullen zijn.

Ik schrok toen ik deze morgen op www.knack.be het verhaal las van Kompanjon vzw, dat ervoor zorgt dat kinderen gratis bijles kunnen krijgen van mensen met expertise op een bepaald terrein. Ze vormen die mensen ook, ze geven hun pedagogische en didactische vorming om die bijlessen correct te kunnen geven. De vzw meldt dat de subsidies van 35.000 euro die ze kregen op 23 december plots zijn stopgezet met een brief zonder verdere toelichting. Dat vind ik op zich wel heel jammer.

Wij hebben een gelijkaardig initiatief met onze jongerenbeweging RedFox, die 'boostdays' organiseert, die een 600-tal leerkrachten, mensen met expertise, samenbrengt met leerlingen die bijles nodig hebben. Dat is uiteraard gratis. Mijn tweede aansluitende vraag gaat daarover. Wat is het verhaal achter die vzw Kompanjon? Want dat lijkt mij een zeer positief initiatief. Als we dat kunnen ondersteunen met de extra middelen die we hebben vrijgemaakt, is dat toch zeer positief. Dus graag nog een antwoord daarop. Ik dank u.

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Minister, wij onderschrijven ook aanbeveling nummer 73 van de coronacommissie om de leerachterstand prioritair weg te werken tijdens de lesuren, voor zover dat mogelijk is natuurlijk. Dat zat ook in onze eigen 80 concluderende beleidssuggesties daaromtrent.

De stijging van de cijfers inzake leerlingen die buitenschools op zoek moeten gaan naar bijlessen, is natuurlijk geen goede evolutie. Het feit dat leerlingen en ouders moeten zoeken naar bijlessenfirma's is eigenlijk een kanarie in de koolmijn betreffende de onderwijskwaliteit in onze scholen.

Dan over het wegwerken van die specifieke corona-achterstand. Tijdens de zitting van de coronacommissie van 16 november 2020 werd het idee van de tutoring, de bijles, opgeworpen door Tim Surma. Hij drukte ons toen op het hart om vooral te investeren in kansrijke interventies voor leerlingen die een risico op leerachterstand

lopen. Daardoor zijn er meer tools nodig om zicht te krijgen op de resultaten van leerlingen, maar dan moet je natuurlijk als schoolteam daarmee aan de slag kunnen gaan. In zijn schema van mogelijke oplossingen voor de leerachterstand ten gevolge van corona was statistisch gezien die bijles het beste, maar als een soort van mentorschapbijles. Nu zien we dat dat helaas – zoals de heer De Witte ook aanhaalt – voor de happy few is, op eigen initiatief, privélessen die vaak veel geld kosten dus.

Er is die interessante Teacher Tapp, die iedere keer een vraag lanceert. Daar werd ook de vraag gesteld aan de leerkrachten of ze bijles gaven. Daaruit bleek dat van de 1919 respondenten 51 procent zegt geen bijles te geven. Wat natuurlijk niet wil zeggen dat ze niet remediëren, dat kan op een andere manier dan bijles geven. Maar ze geven dus geen bijles. Dat is natuurlijk het gevolg van het feit dat bijles geven ook niet verplicht is. Een leerkracht moet remediëren, maar hij wordt ook vrijgelaten in de manier waarop hij dat doet.

Het zou misschien een oplossing kunnen zijn om af te stappen van die klassieke lesopdracht van bijvoorbeeld twintig uur per week voor de masters en te gaan naar een echte schoolopdracht, zodat het geven van bijles voor de leerkracht in de klas een deel van het takenpakket wordt. U zegt dat jullie vrijwilligers gaan inschakelen, buddies gaan inschakelen, coaches gaan inschakelen, studenten gaan inschakelen die tutors worden. Dat is allemaal heel goed, maar ik denk dat het nog altijd beter is dat de leerkracht in de klas effectief tijd kan spenderen aan het geven van bijles. Daarom moet men misschien overgaan naar een soort van schoolopdracht en niet zozeer een lesopdracht van twintig uur. Dan kan bijvoorbeeld ook de opleiding, de nascholing, de professionalisering in die uren opgenomen worden en zou dat probleem ook opgelost kunnen worden. Dat was mijn suggestie. Dank u wel.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp-a): Minister, ik denk dat wij allemaal zeer bezorgd zijn over de leerachterstand, maar dat die vandaag helaas een realiteit is. Je ziet dus inderdaad een explosie van ouders die op zoek gaan naar bijlessen op de private markt om hun kinderen te helpen die leerachterstand bij te benen, met als onvermijdelijk gevolg dat de sociale kloof in ons onderwijs nog groter gaat worden. De heer De Witte heeft de prijzen daarnet genoemd: tot 1000 euro voor een lespakket voor één vak. Dat zijn natuurlijk bedragen die de meeste mensen absoluut niet kunnen betalen. Ik denk dat het inderdaad aan de overheid is om daar zelf goed na te denken over alternatieven als we daar de ongelijkheid niet willen laten vergroten. Dus ook wij denken daar aan gratis bijlessen op school door leraren in opleiding, door leraren op rust. Het is wel belangrijk dat we werken met mensen die de juiste pedagogische skills hebben, om te gaan naar zo'n 'one-on-one-tutoring' op school om die leerachterstand bij te werken.

U hebt het zelf al gezegd: er bestaan goede voorbeelden. In Leuven heb je al jaren het buddyproject. Dat is daar door Mohamed Ridouani uit de grond gestampt. Dat is echt een succesverhaal.

Ik ben dus eigenlijk heel blij te horen dat u ondertussen ook dat project Leerbuddy Vlaanderen uit de grond probeert te stampen. Ik ben daar deze week wat naar aan het googelen geweest. Als ik het goed heb begrepen, wil men daarmee scholen helpen op de volgende manieren: ofwel kunnen scholen zich aansluiten bij bestaande buddywerkingen, ofwel krijgen scholen die op zoek zijn naar buddy's via dat platform vrijwilligers toegewezen, die zich er rechtstreeks kunnen aanmelden.

Ik heb daar natuurlijk nog wel een aantal vragen over. Wie moet uiteindelijk de organisatie van die buddyprojecten verzorgen? Is dat de school zelf? Voor zover ik immers heb begrepen, doet Schoolmakers, een van de inspiratoren van het project, eigenlijk alleen maar intervisie en een aantal webinars. Dat betekent

natuurlijk een extra last voor die scholen. Kunnen scholen daarvoor dan ook op financiële compensatie rekenen?

Ik heb trouwens ook gehoord dat regio's en scholen waar vandaag al buddy-werkingen bestaan, niet in aanmerking zouden komen voor extra ondersteuning als ze niet via Leerbuddy Vlaanderen werken. Dat lijkt me onrechtvaardig. Klopt dat?

Meer algemeen, in welk budget is er eigenlijk voorzien voor heel dat project Leerbuddy Vlaanderen? Daarbij aansluitend, bent u bereid om uw relancemiddelen misschien ook veeleer naar dat soort projecten te heroriënteren? U zei het zelf al: het gaat over 90 miljoen euro. In eerste instantie wou u die inzetten voor zomerscholen, maar ook voor bijscholing in de winter en de herfst. We hebben het daar al vaak over gehad. Er blijkt toch dat dat niet echt het verhoopte succes heeft: er zijn 38 aanmeldingen voor heel Vlaanderen voor de periode tussen 19 oktober en 19 februari. Dat is niet echt gigantisch. U weet trouwens dat we dat sowieso niet de goede aanpak vinden. Met zo'n systeem van bijscholen zal je nooit alle kinderen bereiken, terwijl voor bijlessen op school de stap natuurlijk veel kleiner is om te registreren, omdat dat veel meer in de filosofie van de brede school zit. Wij zijn daar dus een voorstander van.

Bent u dus bereid om uw relancebudget nog eens te herbekijken en dat enerzijds in te zetten voor extra handen in de klas, zoals dat vandaag ook in Nederland en Engeland gebeurt met de relancebudgetten, en anderzijds dus ook voor een soort tutoringprojecten op school, om de leerachterstand bij te benen? Dat moet immers, zoals hier al een paar keer is gezegd, absoluut op school gebeuren. Op die manier denken wij dat we die dure private bijlessen gewoon overbodig kunnen maken en toch de leerachterstand kunnen wegwerken.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik wil toch een aantal dingen aanhalen. Men gooit ook zaken wat door elkaar.

Ik heb niet alle partijen horen herhalen wat de minister heeft gezegd, maar ik hoop wel dat iedereen hierachter staat: de beste manier om bijlessen te vermijden, is door ervoor te zorgen dat kinderen naar school kunnen gaan. Dat wil dus zeggen, scholen maximaal openhouden in deze coronatijden, en dus hopen dat alle andere mensen in de maatschappij zich aan de regels houden, zodat het virus in de maatschappij onder controle wordt gehouden en het bijgevolg ook niet toeneemt in de scholen. Dat is immers wat een semester CLB-onderzoek ons heeft geleerd, namelijk dat de besmettingen in de scholen inderdaad stijgen, maar ná de besmettingen in de maatschappij. Ook uit het rapport van Sciensano is duidelijk naar voren gekomen dat de scholen niet de motor zijn. Laten we die scholen dus openhouden. Ik stel vast dat de grote pleitbezorgers van het sluiten van scholen dat nu niet hebben herhaald. De minister heeft dat terecht opgemerkt. Dat is eigenlijk de eerste stap.

Twee, hoe kunnen we voorkomen dat ouders hun kinderen naar de bijles sturen? Niet. Beste collega's, ik ga geen decreet goedkeuren, in het vrije Westen, waarin we dat verbieden. Ik weet dat er misschien mensen zijn die dat wel graag zouden hebben, maar dat gaan we dus niet doen.

Drie, de middelen die er natuurlijk zijn voor bijscholen, dat is iets anders dan middelen die mensen privaat investeren in bijlessen. Je kunt dus niet die middelen die mensen privaat gebruiken voor bijlessen, draineren naar bijscholing. Dat zou dan een vorm van belasting of zo zijn, denk ik. Ik weet niet goed hoe ik dat moet zien. Dat is toch iets dat ik vanmorgen ergens hoorde. Dat zijn toch zaken die we

niet met elkaar mogen vermengen. Ik wou dat toch nog even meegeven voor de duidelijkheid.

Wat is dan wel belangrijk? Dat we op school maximaal proberen om achterstand te vermijden dan wel bij te werken. Nu wordt er altijd gekeken naar differentiatie in de klas, maar er bestaat ook zoiets als buitenklasdifferentiatie. Dat kennen we in het buitengewoon onderwijs: de BLOA's (bijzondere leermeester opvoedende activiteiten) en vooral de BLIO's (bijzondere leermeester individueel onderwijs). We kennen dat ook van de vroegere taakleerkrachten die op bepaalde momenten leerlingen of een groepje leerlingen eventjes buiten de klas intensief bijwerkten. Ook dat is een vorm van differentiatie die voor mij perfect moet kunnen in de klas.

Een laatste punt is om de onderwijstijd maximaal te gebruiken voor onderwijs. Zeker in coronatijden, hoe moeilijk het ook is, moeten we daar maximaal op inzetten. Als de achterstand te groot is, dan hebben we in het secundair onderwijs een vorm van studieoriëntatie. In het basisonderwijs moeten we de initiatieven die er zijn, zoals de bijscholen, promoten, zoals de minister aanhaalt. Dat is in deze coronatijden goed en snel kunnen gebeuren. Ik denk dat we in de toekomst daar gericht leerlingen in een warme overdracht moeten meenemen. Dat bleek uit het onderzoek dat is toegelicht in de Coronacommissie.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Ik ga het kort houden omdat eigenlijk al is gezegd wat ik wilde zeggen. Ik denk dat iedereen het ermee eens is dat het bijwerken van de achterstand zoveel mogelijk op school moet gebeuren. Maar ik wil benadrukken dat er leerlingen zijn die achterstand hebben opgebouwd zuiver en alleen wegens corona, doordat ze het afstandsleren moeilijk vonden en dergelijke meer. Dat is de groep leerlingen die we heel 'gemakkelijk' kunnen bijwerken door te remediëren binnen de klas, binnen de school, binnen de uren. Maar er zijn ook leerlingen die al een leerachterstand hadden, die nog eens vergroot is door corona en waar de vergroting van de achterstand mogelijk groter is dan bij die andere leerlingen. Dat komt omdat dat dikwijls de leerlingen zijn die heel veel moeite hebben met het laatste proces van het leren, namelijk het automatiseren. Als je de leerstof niet hebt geautomatiseerd, dan vergeet je die veel sneller en dan wordt de achterstand groter. Dat zijn de leerlingen die bijvoorbeeld in de zomerschool geholpen zijn door het opruimen van een aantal zaken zodat ze vlugger kunnen inhaken in september.

Ik wil gewoon zeggen dat er een groep van leerlingen is die men moet remediëren binnen de scholen, maar ik denk dat we toch ook moeten inzetten op de bijscholen, waaraan de minister heeft gerefereerd, net voor die kinderen die te ver afwijken van de leerstof die in de klas wordt gegeven, waardoor ze niet kunnen volgen of niet voldoende hebben aan de remediëring die gegeven wordt, maar dat extra steuntje buiten de uren nodig hebben. We mogen heel veel verwachten van leerkrachten, maar het zijn uiteraard geen tovenaars.

Loes Vandromme (CD&V): Collega's, minister, onze fractie is er alvast van overtuigd dat het niet kan afhangen van het al dan niet volgen van bijlessen of je een getuigschrift of diploma haalt. Het schaduwwonderwijs waar hier naar wordt verwezen, voor wie het kan betalen, daar zijn we geen fan van. Maar we beseffen dat dat niet zomaar kan worden uitgesloten, zoals collega Daniëls aangeeft. We leven in een vrij land. Maar toch moet het onze zorg zijn dat er zoveel mogelijk wordt geremedieerd op school tijdens de lessen.

Minister, u gaf aan dat de bijscholen tot op heden niet zo'n groot succes waren. U vermeldde vooral de timing als oorzaak. Nu, als ik de rekensom maak, zie ik dat daar 9 miljoen euro voor voorzien was, en dat nu maar 295.000 euro besteed werd. Als je dan weet dat er 23 miljoen euro extra voorzien is voor scholen, stel ik mij toch de vraag of we die middelen dan niet meer kunnen investeren in de klas zelf,

zodat er kleinere klassengroepen kunnen worden gemaakt? Zo kunnen we werken aan team-teaching en co-teaching. Dan kan er worden geïnvesteerd in de professionalisering van onze leerkrachten, zodat ze weten hoe ze bijvoorbeeld met ICT aan de slag moeten gaan. Zo kan men differentiëren.

Er zijn heel veel vrijwilligersinitiatieven, ik heb er al naar verwezen. En er is ook verwezen naar de tutorprojecten. Minister, ik heb een aanbeveling. Momenteel is het zo dat die buddyprojecten enkel gericht zijn op studenten die de lerarenopleiding volgen. Maar uit Nederlands onderzoek blijkt dat, als je dat ook opentrekt naar studenten in opleidingen, zoals ingenieurs of dierenartsen, die zich via het leerbuddysysteem inzetten voor leerlingen en andere studenten, zij als het ware ontdekken wat het mooiste is op aarde: iemand iets bijleren, iemand iets aanleren. Blijkbaar heeft dat zo'n groot effect dat zelfs die studenten dan ook de keuze maken om in de lerarenopleiding te stappen. Dus ik denk dat dat echt iets is dat we moeten onderzoeken en meenemen: het ondersteunen van die tutorprojecten. Ik denk dan ook zeker aan de steden en gemeenten, misschien moeten we ook even aankloppen bij de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VMSG). Zij laten nu al heel veel mooie projecten van onderuit groeien.

Dan denk ik: er bestaat onderzoek dat aantoont welke competenties we mogen verwachten van die tutores. Want ik hoorde hier iemand vertellen dat dat echt wel professioneel opgeleide mensen moeten zijn, maar dat blijkt niet zo te zijn. Het kan zijn dat men met een korte opleiding die tutores toch genoeg handvatten geeft om hun bijvoorbeeld begeleiding te geven om huiswerk te maken of te remediëren. Ik zou dus voorstellen dat we dat ook vastpakken en die goede voorbeelden ook Vlaanderenbreed installeren. Maar ik ben benieuwd naar uw antwoord, minister.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Met betrekking tot die discussie herhaal ik het nog eens. Hoe moeten we de leerachterstand gaan aanpakken, als sommigen zeggen dat je dat enkel en alleen tijdens de lessen mag doen? Ik denk dat het toch duidelijk mag zijn dat voor sommige groepen leerlingen de achterstand zodanig groot is dat de resterende reguliere lestijden daarvoor te beperkt zijn? Want terwijl je ze bijles geeft is er natuurlijk ook nog de reguliere lestijd, waarin de andere groep nog meer voorsprong gaat nemen. Let daar toch mee op, gelet op het feit dat verschillende scholieren gewoon verstoken gebleven zijn van lessen. Voor die achterstand die je moet inhalen zal de bestaande lestijd die ons nog rest – hopelijk zoveel mogelijk lestijd – te beperkt zijn, vrees ik.

Ten tweede, wat die individuele subsidiedossiers betreft: dat moet je maar via een schriftelijke vraag eens opvragen. Ik kan wel zeggen dat wij natuurlijk een zo Vlaanderenbreed mogelijke aanpak vooropzetten. Ook die vzw Schoolmakers hebben we daarvoor aangeduid om net voor die coördinatie te zorgen, en om ervoor te zorgen dat zoveel mogelijk lerarenopleidingen en jaren mee zijn in dat verhaal.

We spenderen daar trouwens iets meer dan 100.000 euro aan, maar ook aan de bestaande andere projecten geven we meer dan 230.000 euro financiële steun. Dus voor de totaliteit voor die buddywerking spreken we over meer dan 300.000 euro die we daarin investeren, ook vanwege de win-win. Er is de win voor de student in kwestie in het kader van de lerarenopleiding, en anderzijds is er ook de win voor de scholieren zelf.

Ik denk dat ik afdoende heb gefocust op wat we al gedaan hebben, met onder andere de bijscholen: geen 38 maar 43 projecten die ter zake zijn goedgekeurd. Maar dat mogen er absoluut meer zijn, en daar gaan we ook nog een duwtje aan geven. Ik heb al een tipje van de sluier opgelicht van wat we nog van plan zijn, en ik hoor hier ook concrete suggesties die mogelijks ook voortkomen uit de dialoog die we al hebben gevoerd met de partners van het onderwijsveld.

Het is belangrijk dat de neuzen daar in dezelfde richting staan. Ik focus dus nog op extra maatregelen na de krokusvakantie. Ik heb ook geschetst dat we ter zake een budget voorhanden hebben. Maar de uitwerking van de maatregelen doe ik graag in dialoog met het onderwijsveld, waarmee we tot op heden goed hebben samengewerkt in de aanpak van de coronacrisis.

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Bedankt, minister. Bedankt ook, collega's, voor jullie bijdragen. Het was heel interessant. Ik herhaal dat de discussie uiteraard niet gaat over de idee om bijlessen te verbieden. Er is niemand die dat vraagt. Het gaat wel om de idee: willen wij een onderwijsstelsel waar bijlessen het verschil maken tussen falen of slagen? En mijn stelling is dat als we naar dat soort onderwijsstelsel gaan, we een groot probleem hebben.

We hebben weinig onderzoek in Vlaanderen naar het schaduwonderwijs, zoals mevrouw Vandromme het terecht noemt. In Nederland is er veel meer onderzoek over. Er is een heel interessant onderzoek van de Universiteit van Amsterdam, dat zegt dat het schaduwonderwijs het best gedijt in onderwijsstelsels met vroege selectie en sterke differentiatie, zoals Nederland, maar ook België, waar ouders heel veel geld veil hebben om hun kinderen een plekje te verzekeren op de gewenste onderwijsroute. Zij spreken over het kopen van kansen in de onderwijscompetitie. Wat we in Nederland zien, is dat gezinnen momenteel 200 miljoen euro besteden aan bijlessen. Dat is een verviervoudiging in de laatste twintig jaar. Dat moeten we echt vermijden. We moeten, zoals in alle tussenkomsten is benadrukt, zorgen voor het bijwerken van de achterstand binnen de schoolmuren.

In die zin, minister, vond ik in uw laatste antwoord toch nog een zekere twijfel. U zegt dat we misschien te weinig uren hebben om dat te doen, maar wat we zien, is net dat de sterke leerlingen vaak sterker zijn geworden, ook door hun thuiscontext, waar veel stimuli zitten. We moeten ervoor zorgen dat we de zwakke leerlingen, die achteruit gegaan zijn tijdens deze coronacrisis, ook echt meetrokken. We hebben daar ook tijd voor. Dat hoeft niet allemaal nu onmiddellijk te gebeuren. Dat moet in de eerste plaats binnen de schoolmuren.

En ten tweede ben ik ook grote voorstander van de buddyprojecten. U kent het dossier blijkbaar niet, maar het staat vandaag op Knack. Vzw Kompanjon doet prachtig werk. Die schakelen vrijwilligers in. Wij doen hetzelfde met onze jeugdbeweging. Dat zijn inderdaad niet allemaal leerkrachten, dat zijn mensen die een zekere expertise hebben in Frans, in fysica, in biologie, en die willen helpen. Zo maken we het onderwijs ook aantrekkelijk. Ik vind het heel jammer, zeker als we zoveel middelen hebben vrijgemaakt die nog niet geïnvesteerd zijn, dat die vzw nu haar subsidies ziet verdwijnen. Ik zal die vraag dan zeker ook schriftelijk aan u stellen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jo Brouns aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over gepersonaliseerd leren door het gebruik van learning analytics – 1256 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Loes Vandromme

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, learning analytics verzamelen en analyseren gegevens over het leerproces, om zodoende dat proces te kunnen

ondersteunen. Algoritmes kunnen bijvoorbeeld aan de hand van de snelheid en de correctheid waarmee leerlingen oefeningen maken, bepalen welke vervolgoefeningen de leerling het meest nodig heeft. Zo wordt de leerling steeds de oefeningen voorgeschoteld die hem of haar de meeste leerwinst zullen opleveren – verbreding of verdieping – en wordt de leerkracht ook ondersteund in het diversifiëren in de lessen. De leerkracht kan ook aan de hand van een handig dashboard vaak het overzicht over de klas bewaren en enorm veel data over het leerproces van zijn of haar leerlingen verzamelen op heel korte tijd.

Dat soort adaptieve leeromgevingen, zoals Taalzee, Snappet of Rekentuin, vinden steeds meer ingang in het reguliere onderwijs en bieden de correcte ondersteuning voor leerlingen. Zwakkere leerlingen kunnen veel oefenen op het juiste niveau en sterkere leerlingen worden extra uitgedaagd en kunnen zo sprongen vooruit maken. Voor die laatsten betekent dat vrijgekomen tijd, die de leraar kan gebruiken voor verbredende leerstof, wat zeker ook helpt tegen verveling. Een belangrijk element waar we rekening mee moeten houden in de opmars van die technologie, is de privacy van leerlingen.

De inzichten die learning analytics kunnen verschaffen zijn enorm voor leerkrachten, maar ze kunnen ook enorm veel data vrijgeven aan de – veelal – private initiatieven die deze platformen aanbieden. De datageletterdheid van leerlingen en vooral van leerkrachten moet daarom ook sterk ondersteund worden.

Minister, ziet u een rol weggelegd voor learning analytics in het onderwijs van de toekomst? Hoe wilt u het gebruik van learning analytics bevorderen en begeleiden?

In het gebruik van learning analytics zit men vaak op een kruispunt tussen scholen, overheid en privéspelers. Hoe wilt u de verzameling van data begeleiden en de privacy van leerlingen daarbij beschermen?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: U weet dat ik bijzonder veel belang hecht aan de verdere digitalisering van ons onderwijs. Ook op dat vlak willen we deze crisis niet laten verloren gaan. We moeten ervoor zorgen dat dat een van de meest zichtbare, ingrijpende, positieve gevolgen is van de huidige coronacrisis.

We hebben het plan van Digisprong, waarbij we van een achterstand naar een voorsprong willen springen. Dat is de absolute doelstelling op het vlak van de digitalisering.

Naar buiten uit gaat de aandacht vooral naar de hardware, naar de laptops die er komen, bovenop de 25.000 die we al geleverd hebben aan de kinderen en jongeren, daar waar er het meeste nood aan was: bij de kwetsbaarsten. De focus gaat verder ook vooral naar het hardwareluik van Digisprong. Maar we gaan natuurlijk veel breder. Er is ook aandacht voor de content en voor de instrumenten die ervoor moeten zorgen dat de digitalisering leidt tot een effectiever en kwaliteitsvoller onderwijs.

Het creëren van adaptieve leeromgevingen en het inzetten op learning analytics in het onderwijs zit daar ook in. Kijk naar het onderzoek dat uitwijst dat een goed gebruik van die instrumenten echt wel leidt tot een verbetering van de kwaliteit van ons onderwijs. Daar is het ons uiteindelijk om te doen. We doen dat vooreerst door Vlaanderen te laten participeren aan internationale projecten. Je hebt het Centre for Educational Research and Innovation (CERI) van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO). Dat gaat dan over "Smart data and digital technology in education: Learning Analytics, AI and Beyond". Dat project heeft de ambitie om alle wetenschappelijke inzichten te bundelen en op te volgen inzake het gebruik van digitale technologieën en smart data. Daar wordt

ook specifiek uitgekeken naar de opportuniteiten maar ook de valkuilen van het gebruik van artificiële intelligentie en learning analytics in het onderwijs. We willen de bevindingen van dat onderzoek mee verspreiden in ons onderwijs via het kennis- en adviescentrum Digisprong, dat we zullen uitbouwen.

Daarnaast lopen er nu al een aantal initiatieven rond die adaptieve leeromgevingen. Zo kunnen leerkrachten via Smart Education @ Schools financiële ondersteuning aanvragen om een project uit te werken waarin ze aan de hand van slimme technologieën proberen uitdagingen in het onderwijs heel concreet te beantwoorden. Er is al een eerste succesvolle ronde geweest. Er is recent een nieuwe oproep gedaan voor projecten voor dit jaar. Een voorbeeld van zo'n lopend project is Fonemi, een adaptieve app om kleuters te helpen bij het leren lezen, die wordt ontwikkeld.

Het tweede initiatief in het kader van de adaptieve leeromgevingen is het i-Learn-project, dat de bedoeling heeft om een online portaal te creëren waarop softwareproviders hun digitale toepassingen voor gepersonaliseerd leren beschikbaar kunnen stellen. Er is ook aandacht voor het uitwerken van coachingtrajecten voor leerkrachten. In die trajecten wordt leerkrachten aangeleerd hoe ze adaptieve leeromgevingen op een zo concreet en efficiënt mogelijke manier in de klas kunnen inzetten. Men doet daar trouwens ook een beroep op pedagogische begeleidingsdiensten.

Daarnaast gaat Digisprong ruimer dan de hardware. Een van de speerpunten is hoe we moeten komen tot meer ICT-competente leerkrachten en lerarenopleiders, en tot aangepaste digitale leermiddelen. Het verhogen van de ICT-competenties van de leerkrachten is echt wel noodzakelijk om het gebruik van adaptieve leeromgevingen en learning analytics op een kwalitatieve manier ingang te laten vinden in het Vlaamse onderwijs.

Een ander speerpunt van de Digisprong is de oprichting van een kennis- en adviescentrum dat ten dienste staat van het onderwijsveld en scholen ondersteunt bij de digitalisering van hun onderwijs. Ik denk daarbij aan een technische component voor de backoffice en vooral als aanspreekpunt voor ICT-coördinatoren, maar ook voor de leerkrachten zelf om digitale pedagogische en didactische middelen in de klas te krijgen.

Scholen ondersteunen in het correct verzamelen van data en het beschermen van de privacy van de leerling kan hier een onderdeel van vormen. Hierbij zullen lessen kunnen worden getrokken uit de evaluatie van het i-Learnproject.

Ik ben me er wel van bewust dat het beschermen van de privacy van leerlingen en het correct verzamelen van de geproduceerde data zeer belangrijke uitdagingen zijn. Daarmee doet onmiddellijk ook het risico zijn intrede. Samen met het Kenniscentrum Data en Maatschappij zijn er dan ook toolboxes ontwikkeld die leraren kunnen gebruiken om jongeren meer datawijs te maken en ze kritisch te laten kijken naar de data die over hen zelf worden verzameld.

De leermiddelen worden verspreid via KlasCement. Ik doe dan ook een warme oproep aan de leerkrachten om dat te bekijken en in uitvoering van Digisprong wil ik dat verder uitbouwen als uniek platform voor educatief open lesmateriaal. In de afgelopen maanden, bijna het afgelopen jaar ondertussen, is KlasCement wel een goede platformfunctie geweest. Dat moeten we absoluut nog versterken met een nog ruimer aanbod en met een betere visualisatie om de keuzemogelijkheden aan te scherpen. Daar zijn nog wel wat verbetermogelijkheden. We willen zeker inzetten op de versterking van KlasCement als platform voor goede praktijken en goede instrumenten in het kader van het digitale aanbod.

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Digisprong is een heel belangrijk project waarin de Vlaamse Regering massief investeert, versneld door corona. Dat is noodzakelijk om tot een duurzame verankering te komen van digitalisering in ons onderwijs.

Minister, het mag inderdaad geen sprong in het ijle zijn. De investering in de infrastructuur van laptops is uiteraard een heel belangrijke component. De educatieve software is uitermate cruciaal om dat te volgen. Dat kan een heel belangrijke ondersteuning bieden aan leerkrachten. Dat is ook vanochtend weer gebleken met de voldoening en waardering voor de leerkrachten en het individueel leertraject. Het gepersonaliseerd leren is de toekomst, met zoveel mogelijk leren op maat van een kind. Differentiatie in de klas wordt op die manier mogelijk gemaakt. Zo wordt de hele onderwijshervorming mee gestalte gegeven. Verbreding en verdieping geven meer kansen aan iedereen.

Het is belangrijk om te benadrukken dat dit hulpmiddelen zijn die niet de leerkracht vervangen, maar hem ondersteunen in zijn taken. Daardoor krijgt hij ook meer tijd om andere klassikale zaken op een goede manier te doen. De data die vanuit die technologie worden verzameld over leerlingen kan hij heel goed inzetten in functie van het individueel leertraject van het kind.

Minister, u hebt ook verwezen naar i-Learn, de belangrijke Vlaamse speler die digitaal gepersonaliseerd leren vorm wil geven op het terrein. Dat is een vrij recent project dat destijds door collega Muyters is opgestart, samen met minister Crevits. Daar wordt gesproken over de evaluatie.

Daar had ik nog een vraag over, misschien kunt u dat wat verduidelijken, omdat het uiteindelijk ook een belangrijk onderdeel moet vormen, zo'n onlineplatform voor de educatieve software binnen de Digisprong. Hoe ziet u die evaluatie? Gaat dat over de tevredenheid van de gebruikers, het proces, de efficiëntie? Ik denk dat het instrument zeker gecontinueerd moet kunnen worden om ook de duurzame integratie van het digitaliseren in ons Vlaams onderwijs telkens als hulpmiddel voor de kwaliteitsverbetering en ondersteuning van de leerkrachten vorm te geven. Hoe ziet u die evaluatie om dat mee gestalte te geven?

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Dank u wel, mijnheer Brouns, voor de zeer interessante vraag. Wij zijn geen voorstander om het lesgebeuren te digitaliseren om te digitaliseren, maar ik denk wel dat die learning analytics een zeer welgekomen hulpmiddel kunnen zijn ten behoeve van de meer datagedreven evaluatie en ook als aanvullend hulpmiddel. De Onderwijsspiegel van 2020 liet zien dat een gedegen evaluatiemethode een gegeven is waar het nogal eens misloopt in ons onderwijs. Veel leraren meten eigenlijk wat niet gemeten moet worden. In dit opzicht kunnen die learning analytics echt wel een troef zijn voor die dingen die je wilt meten, die in objectieve en kwantitatieve parameters te steken zijn. Natuurlijk moet de leraar ook baas blijven over dit project, dat is wat de heer Brouns ook heel goed aanhaalt. Het moet een hulpmiddel blijven.

De grondige analyse van die data opgebracht door de learning analytics kan ook op schoolniveau de impact meten van de gegeven lessen. Die data zijn een heel kostbaar goedje aan gegevens, en conclusies die je hieruit kunt trekken, kunnen zelfs het schoolbeleid inzake instructie, evaluatie en personeelsbeleid wijzigen. Maar ik vrees dat veel leerkrachten en onderwijsinstellingen hier weinig expertise in hebben.

Minister, er is nood aan bijkomende professionalisering. Gaat u hiervoor zorgen? Als je data hebt waar je niets mee kunt aanvangen, is het niets. Maar ook als je ze niet goed kunt beveiligen, heb je problemen. U hebt in uw vorige antwoord hier al een antwoord op gegeven, dat u dat gaat doen binnen het kader van uw nota over

de digitalisering, dat u de ICT-competenties bij leerkrachten enzovoort gaat versterken. Dat vind ik heel goed, dat is een geruststelling. Dank u wel.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, in de coronacommissie hebben we een heel mooi overzicht gekregen van een bedrijf, de naam ontsnapt me nu ...

De voorzitter: Smartschool.

Koen Daniëls (N-VA): Ja, juist, dank u wel.

Smartschool is komen voorstellen wat er allemaal mogelijk was in de opvolging van leerlingen, maar ook dat leerlingen stapsgewijs konden oefenen en dat leerkrachten dit konden zien en dat de oefeningen werden aangepast al naargelang van welke fouten leerlingen maakten of welke extra uitdaging ze konden gebruiken. Ik denk dat daar heel veel in zit voor de toekomst. Dat is natuurlijk een pedagogische methode die wordt gebruikt. Ik denk dat we daar de scholen zeker hun vrijheid moeten laten in de methode. Als we daar dingen zouden opleggen, zouden we ook bepaalde methodes gaan opleggen. Ik zie collega Brouns ook neen schudden. Dat lijkt mij inderdaad niet de gepaste weg te zijn. Maar we denken wel dat het een optie is om leerkrachten mee te ondersteunen, waarbij ook de datageletterdheid van leerkrachten nodig is.

Minister, wij hadden ook begrepen dat we bij de netoverschrijdende gevalideerde en gestandaardiseerde proeven de datageletterdheid voor de leerkrachten mee gingen inbouwen: hoe moet je dat lezen? En ook dat de scholen daar een rapport rond gingen krijgen, om althans ook dat te kunnen begrijpen. Dat is toch een aandachtspunt dat we willen brengen. Ik heb het immers ook gehoord bij de mensen van Smartschool: het is niet omdat het kan, dat het ook goed gebruikt wordt, of dat wat daaruit komt, ook goed geanalyseerd wordt.

Dan zijn we opnieuw bij de lerarenopleidingen aanbeland, of eventuele nascholingen. Ik denk dus dat daar nog een aantal interessante mogelijkheden zijn om mee te nemen. Collega's, we moeten er echter natuurlijk ook op letten dat we de kar niet overladen. Dat lijkt me ook niet onbelangrijk om mee te geven.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Als het gaat over i-Learn, dan is dat natuurlijk ook collega Crevits. Dat wordt vooral door het beleidsdomein Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI) gefinancierd. Ik denk dat daar ongeveer 20 miljoen euro aan wordt toegekend. We moeten dus bekijken welke samenwerking we ter zake kunnen realiseren, ook in relatie tot KlasCement en ook met de platformen en de assistentie waarin we voorzien. Ik zou echt willen herhalen dat Digisprong ook gaat over de skills van leerkrachten, dat we daar echt op gaan inzetten, ook door zogenaamde bootcamps aan te bieden aan leerkrachten, zodat die op korte periode echt worden klaargestoomd om met dat digitale aanbod aan de slag te kunnen.

Het heeft natuurlijk ook te maken met de tijdscontext, maar ik vind het belangrijk dat we de associatie of de unilaterale relatie wat verbreken tussen digitaal aanbod en afstandsonderwijs. Sommigen beperken dat daartoe, terwijl wij net voor ogen hebben om dat ook te gebruiken als een excellent instrument voor gebruik in de klas en in het kader van contactonderwijs. We hebben daarstraks de discussie gevoerd. Wel, dat is een excellent instrument voor differentiatie in de klas: bepaalde leerlingen die al mee zijn, kunnen zo een voorsprong nemen, terwijl andere leerlingen, die wat moeten worden bijgespijkerd, via de laptop met een andere lesinhoud aan de slag kunnen gaan, maar daarbij ook door dezelfde leerkracht kunnen worden ondersteund. Dat is een heel concreet, praktisch

voorbeeld van hoe dat een hulpinstrument kan zijn en onze onderwijskwaliteit daar wel bij vaart.

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Minister, dank u wel voor uw antwoord. Laat inderdaad duidelijk zijn dat dit wat mij betreft zeker een deel is van het contactonderwijs. Vandaag zijn het zware boekentassen vol boeken. In de toekomst zullen het uw laptops zijn, of iPads, of welke applicaties dan ook. De leerkracht moet daar wel degelijk in de klas aan de slag mee kunnen gaan, samen met zijn leerlingen. Collega Daniëls, om het beeld van de kar te gebruiken, die vandaag inderdaad vaak overladen is, ik denk dat dit inderdaad een kans biedt om die kar opnieuw wat lichter te maken, om daar wat last af te halen als het gaat over de tijd die de leerkracht heeft om zijn opdracht uit te voeren. Doordat gepersonaliseerd digitaal leren mogelijk wordt via die educatieve software, kan hij die veel efficiënter inzetten. Daarmee kan hij het traject van de individuele leerling inderdaad beter begeleiden, en heeft hij wat tijd over. Aangezien die data natuurlijk automatisch ter beschikking kunnen worden gesteld, moet hij die niet allemaal apart per kind gaan analyseren, bijvoorbeeld.

We hoeven inderdaad niet het warm water weer uit te vinden. Er is terecht verwezen naar KlasCement en i-Learn. Die goede praktijken die er vandaag in Vlaanderen zijn, moet men maximaal bundelen op een platform dat heel toegankelijk is voor onze leerkrachten, die dan inderdaad voldoende datageletterd moeten zijn. Die datageletterdheid is een uitdaging voor heel de samenleving, en in het bijzonder voor de leerkrachten. Ter zake is er dan weer voor de lerarenopleiding een belangrijke rol weggelegd. Ik denk dat het gepersonaliseerd digitaal leren daarbij een heel belangrijk aandachtspunt zal zijn, ook in de toekomst. Dat moet nu ook al maximaal mee worden opgepikt.

Ten slotte pleit ik ervoor om met Digisprong, die nu een heel mooie opstart kent, werk te maken van een duurzame integratie van de digitalisering in ons onderwijs. Natuurlijk is dat eindig, ook qua middelen. Er is in een recurrent stuk voorzien. Ik denk dat we zeer goed moeten nadenken over de inzet van die recurrente middelen en de mogelijkheden die ze bieden op het vlak van digitaal gepersonaliseerd leren. Dat wou ik tot slot nog even meegeven.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jo Brouns aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de criteria en de uiterlijke datum van goedkeuring van de schoolprogrammatie voor het volgende schooljaar – 1258 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Loes Vandromme

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, secundaire scholen zijn ertoe gehouden om, indien ze bepaalde studierichtingen – 'structuuronderdelen' in het jargon – willen aanbieden, een aanvraag in te dienen bij het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AGODI) tegen uiterlijk 30 november van het schooljaar voordien. Daarbij moeten ook het protocol van de personeelsonderhandelingen en, indien de school tot een scholengemeenschap behoort, het uittreksel van het proces verbaal van de scholengemeenschap, mee ingediend worden. Deze dossiers worden beoordeeld door de inspectie, AGODI en de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor)

en worden dan voor beslissing aan de Vlaamse Regering voorgelegd. Klassiek valt de beslissing zo rond de paasvakantie.

Specifiek met de modernisering van het secundair onderwijs, die nu de tweede graad bereikt, kunnen scholen ook studierichtingen concorderen of omzetten. Scholen zijn heel actief bezig met na te gaan hoe ze hun studieaanbod voor de tweede graad zullen uitrollen, dus het mag verwacht worden dat naast heel wat concordanties er ook heel wat aanvraagdossiers te behandelen zijn. Ook voor ouders en leerlingen is het belangrijk snel zicht te krijgen op welke richtingen allemaal mogelijk zullen zijn.

Minister, kunt u de timing aangeven van de afhandeling van de programmatieaanvragen secundair onderwijs? Bent u bereid om hier de kortst mogelijke timing te hanteren, zodat scholen snel duidelijkheid hebben en dus meer tijd om zich grondig voor te bereiden op het komende schooljaar? Gezien de modernisering en het feit dat scholen ook richtingen kunnen concorderen: kunt u aangeven hoe AGODI de beoordelingscriteria zal operationaliseren zodat scholen alle kansen krijgen om hun eigen gewenste schoolmodel te realiseren zonder uiteraard de planning van een rationeel onderwijsaanbod uit het oog te verliezen?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: De Vlaamse Regering moet uiterlijk tegen 31 maart 2021 een beslissing nemen over de ingediende programmatieaanvragen. De termijn van 31 maart is een decretale termijn, een vervaltermijn. Heeft de Vlaamse Regering tegen die datum geen beslissing genomen, dan worden de ingediende aanvragen geacht goedgekeurd te zijn. Dat is een soort *lex silentio*.

Rekening houdende met het zeer grote aantal aanvragen zal dit wel wat tijd in beslag nemen. Ik geef u de cijfers mee die we hebben binnengekregen. Voor het gewoon voltijds secundair onderwijs gaat het om 1456 niet-duale programmatieaanvragen en 488 duale programmatieaanvragen. Voor het buitengewoon onderwijs gaat het om 6 aanvragen voor het buitengewoon basisonderwijs, 16 aanvragen voor het buitengewoon secundair onderwijs voor een nieuwe school, een nieuw type of een nieuwe opleidingsvorm, 87 aanvragen voor niet-duale structuuronderdelen van opleidingsvorm 3 en 78 aanvragen voor duale structuuronderdelen van opleidingsvorm 3. Voor het deeltijds beroepsonderwijs gaat het om 3 aanvragen. Dat is een heel groot aantal dossiers. U moet weten dat die allemaal geadviseerd moeten worden door AGODI, de onderwijsinspectie, de Vlor en de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV). Finaal moet de Vlaamse Regering ter zake een beslissing nemen, rekening houdend met de criteria en de adviezen. Elk adviesorgaan operationaliseert de verschillende beoordelingscriteria op zijn manier maar uiteindelijk moet de Vlaamse Regering zelf een beslissing nemen.

Alle adviesorganen zijn momenteel bezig met het verwerken van hun adviezen ten aanzien van de diverse ingediende dossiers. Ik heb natuurlijk nog geen concreet zicht op de wijze waarop de verschillende adviesorganen de beoordelingscriteria gaan concretiseren. In ieder geval spelen de verdere uitrol van de modernisering en het feit dat een programmatieaanvraag nu op het niveau van de vestigingsplaats moet worden bekeken, een rol. Dit kadert in het streven naar een rationeel onderwijsaanbod in het Vlaamse onderwijslandschap.

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Minister, de timing is gekend, maar ik trap een open deur in als ik stel dat het met de modernisering, de nieuwe eindtermen en de coronamaatregelen voor de scholen bijzonder ongewone tijden zijn. In normale omstandigheden is 31 maart een redelijke timing, maar dit zijn allesbehalve normale omstandigheden en we moeten hier alles aan doen. Ik weet dat dit de werkdruk

verhoogt bij de andere diensten waarnaar al is verwezen. Zij moeten die massa dossiers behandelen, maar zij zullen dit begrijpen en ook doen. Ik hoop dat u er achter zult zitten om dit zo snel mogelijk te laten gebeuren, zodat de scholen verder kunnen.

Wat specifiek de beoordelingscriteria betreft, is het belangrijk erover te waken dat de criteria geen hypotheek op de keuze van het schoolmodel leggen. Mijn bijkomende vraag is of u dit in de mate van het mogelijke mee zult bewaken.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Mijnheer Brouns, ik sluit me vooral aan omdat ik van u duidelijkheid wil krijgen. U zult dit dadelijk uitklaren. Ik denk niet dat het uw vraag is de termijn, tot 31 maart 2021, te verlaten. Ik zie u neen schudden. Dat is belangrijk, want ik wil nog eens onderstrepen dat de scholen tijd moeten hebben om zich te organiseren. We moeten ook kijken naar de ouders en de leerlingen die keuzes maken. De programmatie houdt in wat in een school kan worden gevolgd en bijgevolg ook wat niet kan worden gevolgd. Vanwege de coronacrisis zijn gewone opendeurdagen en schoolbezoeken niet mogelijk. De scholen proberen zich op een andere manier te organiseren.

Ik heb van een aantal scholen de vraag gekregen of die termijn niet opnieuw kan worden verschoven, want ze zijn nog bezig dit te bekijken. Ik denk niet dat dat een goede zaak zou zijn voor een school om zich te organiseren en ook niet om de ouders en de leerlingen tijdig te informeren over wat in die school kan worden gevolgd. Ik onderschrijf dan ook uw oproep. De diensten die adviezen moeten leveren, moeten hun best doen om die adviezen zo snel mogelijk te leveren. Ik denk dan aan de VLOR, de SERV, AGODI en de Vlaamse onderwijsinspectie. In de VLOR zijn het mensen van de scholen die de scholen adviseren. Ik meen dat de VLOR niet al te veel meer moet grasduinen, want ik hoor altijd dat de onderwijsvrijheid hier geen onbelangrijk onderdeel van is.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: We zullen ons uiterste best doen om die datum te respecteren, maar ik heb net geschetst wat een werkmassa dat is. Om finaal een beslissing te kunnen nemen, zijn we afhankelijk van de adviesorganen. We kunnen vragen dit zo snel mogelijk te laten vooruitgaan, maar ik hoop dat ze dit gedegen doen en niet zomaar de kraan opendraaien en alle mogelijke opleidingen laten passeren. Dat kan de bedoeling niet zijn. We zien opleidingen met heel creatieve benamingen passeren. De creatieve benamingen roepen zelfs meer vragen over de inhoud van de opleidingen op dan ze beantwoorden. We doen echt ons best, maar ik wilde even duidelijk maken wat de omvang is van de workload waar we tegen aankijken.

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Minister, ik denk dat we dezelfde bezorgdheden delen. Dit is nu echt een vraag die bij de basis leeft en die tot bij een Vlaams volksvertegenwoordiger komt die ze dan in de commissie op tafel legt. We hebben hier nu samen aandacht voor gevraagd. We kunnen niet meer doen dan bij de diensten die adviezen moeten verlenen nogmaals onder de aandacht te brengen dat dit zo snel mogelijk moet gebeuren. Dit moet uiteraard kritisch en met respect voor de rationalisatie van het onderwijsaanbod gebeuren, maar het moet ook gebeuren met oog voor de scholen die nu in een heel moeilijke periode zitten en die vragende partij zijn om zo snel mogelijk duidelijkheid te krijgen, zodat ze zich goed kunnen voorbereiden op het volgend schooljaar.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.